

V ČÍSLE: Bratislavské jazzové dni ● Nová Traviata? ● Koncerty rakúskych umelcov ● Spevácke talenty z Karlových Varov ● Medzinárodný organový festival v Košiciach ● Súčasná hudba v Drážďanoch ● Informácie ● Servis HŽ

Hudobný život '92

ROČNÍK XXIV.

3,50 Kčs

18. 11. 1992

21

NOVEMBER

Roky sme ho vnímali vždy v tých istých farbách. Sedivý, hmlistý, s ponurými ráňami a trpkou nostalgickou vôňou chryzantém. So sviečkami, tichou modlitbou a spomienkou na neprítomných. Až kým prišiel iný. Práve pred troma rokmi. Vtedy sa do jeho znaku dostali ďalšie, celkom nové symboly. Námestia zohrievaní, rána sa zdali byť teplejšie a jasnejšie. Vtedy sa november premenil na November. Nežný. Velvetový. S novým znakom. Symbolom Slobody...

Ubehli tri krátke roky. Krátke na to, aby sme zmúdreli do Demokracie, ale dosť dlhé na to, aby sme opáčili, pochopili ako tá sloboda vyzerá. Aby sme načerpali jej nesmierne podoby. Ako chuť a kam siaha. Samozrejme, každý podľa svojej predstavy a limitu: Pre jedného sú to otvorené okná a dvere do Sveta. Otvorené obojsmerne – aj tam, aj dnu. Pre druhého je to skvelá možnosť zbohatať – materiálne. Iný dýcha a velebí pocit znovunájdenej dôstojnosti človečenstva. Ďalšiemu Sloboda otvorila bránu áreštu, podala ruku násiliu, podvodu, klamstvu, intrige... Aj to je (vraj!) – Sloboda...

Pri týchto novembrových témach mi neustále – už tretí rok – presvitá ako refrén jedna krásna literárna sekvencia. Epizóda z eposu ľudského ducha – Zeme ľudí Saint Exupéryho. Úsek, v ktorom tento kozmický humanista hovorí o otrokovi Barkovi, po desaťročia poroby stále silne naliehavo túžiacom po slobode. Náhoda mu v púšti skríži cestu s ľuďmi, ochotnými a schopnými vykúpiť preňho slobodu od otrokárov – Maurov („nepreukazovali pri tom milosrdenstvo, tým menej sa dožadujú vďačnosti...“). A tu sa pointa mení na otázku. Jej otáznik sa volá – sloboda. Tá, ktorá otrokovi Barkovi navráti vlastné občianske meno, jeho tvár a dôstojnosť, právo rozhodnúť sa, ale aj zapochybovať, možnosť voľiť si cestu, ale zároveň nadovšetko odhaliť, ako veľmi je odtrhnutý od sveta. – A úbohý, starý Bark mal odrazu bezradne prázdne ruky, pretože otvoril náruč – slobode.

(„...Bol slobodný, nekonečne slobodný, že mal pocit, akoby ani nečítal zem. Chýbala mu váha ľudských vzťahov, ktoré sťažuje pohyb, chýbali mu slzy, rozlúčky, výčitky, radosti, všetko, čo pri každom geste človek buď žije, alebo nie, tisíce pút, ktoré ho spájajú s druhými ľuďmi a dodávajú mu váhu. Ale ťažilo ho tisíc nádejí...“)

Tak teda sloboda a jej tisícero podob... A niekde v prítmi strieha dezilúzia.

Keď sme svorní stáli na prahu nežného Novembra, všetci sme v eufórii verili. Napríklad aj v podobu nového, slobodného človeka. Žijúceho a súzvučne rozvíjajúceho svoju krásu a dobro... Po troch rokoch úpieme nad prešlou zločinov. Agresie, zloby a násillia... ČO proti tomu, Bože!?

(...možno, že len v zárodku hľadať slovo, nápev, záblesk melódie, v ktorej dreme sila. Schopnosť prekonať zlo. Možno treba znovu hľadať človeka. Objaviť Zem ľudí.)

LÝDIA DOHNALOVÁ

Opäť máme laureáta

Od 1. novembra tohto roku sa bude s menom sólistu opery Slovenského národného divadla **Martina Babjaka** spájať významný fakt: stal sa laureátom renomovanej medzinárodnej speváckej súťaže Luciana Pavarottiho. Fakt, ktorý potvrdzuje kvality nášho 32-ročného barytonistu a otvára mu dvere do sveta.

Martin Babjak postúpil do finále súťaže vo Philadelphii po prvom úspechu v talianskej Modene, spolu s ním sa v USA v druhej polovici októbra stretlo ďalších 198 spevákov z celého sveta. Najprv sa uchádzali o účasť na galakonzerte (každý spieval jednu či dve árie, Martin Babjak áriu z Favoritky), na ktorom sa rozhodovalo o laureátoch. Náš

barytonista spieval na galakonzerte (doviedna na tento záverečný koncert jury vybrala 57 spevákov) – a získal prestížny titul laureát. Opäť teda vo Philadelphii zaznel pojem Bratislava, Slovensko, opera SND. Pripomeňme si, že Martin Babjak je tretím laureátom súťaže, pred ním si titul vyspievali Jozef Kundlák a Ľubica Rybárska. Tohto roku L. Pavarotti vymenoval 37 laureátov.

(nl)

Snímka M. Jurík

Rozličné a pestré... 18. BRATISLAVSKÉ JAZZOVÉ DNI

Každý deň festivalu patrilo prvé vystúpenie slovenskej jazzovej skupiny. So starým ensemblom, ale s novým obsadením sa na ňom prezentoval gitarista **Andrej Šeban** a **ASH Band** (23. 10.). V porovnaní s predchádzajúcim zameraním sa súčasný ASH Band preorientoval na rock a rhythm and blues, ktoré sa stali jeho východiskami. Tak sa vlastne mohli prejaviť myslenie i podvedomie Andreja Šebana v plnom rozsahu, pretože je to gitarista s hard rockovými „koreňmi“. Jeho hra, sóla, boli úprimnejšie, prirodzenejšie, ako keď sa snažil v staršej zostave improvizovať v jazzrockovom duchu John McLaughlina. Konečne sa objavilo i jeho intelektuálne cítenie a to v harmóniách skladieb a v premyslených improvizáciách, ktoré sú pre jednoduchého rockera miestami až vysepekované. Škoda len, že si z jazzu neodniesol prirodzenú tvorivosť hudobníkov navzájom medzi sebou a nesnažil sa ju vniesť do hudby ASH Bandu. Veľmi zaujímavá a príťažlivá totiž zneli úseky, keď sa navzájom pohrávali s motívom gitarista a basgitarista **Marek Minárik**. Ich vystúpenie sa stalo jednoznačne sólom pre gita-

ristu v priebehu celého koncertu a ostatní hudobníci sa takmer vôbec nedostali k slovu.

Po ukončení štúdia na Berklee School of Music v Bostone sa vrátil do Bratislavy hráč na bicie nástroje **Pavol Kozma** (25. 10.). Znova tu zostavil skupinu, s ktorou sa predstavil aj na BJD '85. Treba však povedať, že ich hudba, ba ani hra bubienika sa odvtedy veľmi nezmenila. Všetko v štýle fusion music s elektrickým soundom, miestami až s „rockovým zvukom“ gitary, s použitím syntezátora, funký rytmom a v jeho napätí a drive prepracované niektoré pasáže. Pavol Kozma zostal rovnako temperamentný, pritom však úsporný hudobník, rozvíjajúci vo svojich improvizáciách rytmické modely v evolučnom priebehu. Prekvapením a zároveň príjemnou spomienkou bola skladba **Blue Metal**, ktorú si s hudobníkmi zahral gitarista **František Griglák** z bývalej Fermáty (Pavol Kozma je jeden z jej zakladateľov spolu s F. Griglákom), predstavujúcej v 70. rokoch to najlepšie z histórie slovenského rocku. Žiaľ, rozličné narážky z úst hudobníkov na pódiu – Andreja Šebana a Pavla Kozmu, či už k dramaturgii fes-

Peter Lipa – spiritus movens BJD...

Snímka J. Baran

tivalu, alebo navzájom medzi sebou, nesvedčia o tolerancii, či vzájomnej úcte v rámci „slovenskej hudobnej vzájomnosti“.

Podľa môjho názoru šancu na prezentáciu na veľkom festivalovom pódiu premrhal **Big Band Radio Bratislava** (24. 10.). Spomínam si na ich posledné jazzové koncerty, na ktorých bolo zjavné, že sa zlepšujú každým dňom. O to viac ma zarazila nesúhra orchestra, jeho nedisciplinovanosť, zvuková nejednotnosť jednotlivých dychovej sekcií (do istej miery to bolo zapríčinené i zlým ozvučením), nepresnosť a necitlivosť rytmickej sekcie. Tento prvotný dojem trochu zachránili sólisti – **Dušan Huščava, Pavol Zajaček, Michal Motýl**... Snáď až ku koncu koncertu sa orchester dostal trochu „do formy“, keď hral „usadené“ skladby, ktoré má v repertoári už dlhšie.

The Ambassadors z USA, alebo **The Band Of The United States Air Forces** (25. 10.) ukázal, že všetky uvedené výhrady možno prekonať a naopak zo vzájomnej súhry, disciplíny, precíznej práce so soundom, dobrej rytmiky možno vyťažiť maximum. The Ambassadors znel tak trochu ako orchester **Glena Millera**.

pokračovanie na 3. str.

Vinx

Snímka J. Uhliarik

Vo štvrtok 26. novembra 1992 o 10.00 hodine sa v Zichyho paláci (obradná sieň) v Bratislave, Ventúrska ul. č. 13 uskutoční

USTANOVUJÚCE VALNÉ ZHROMAŽDENIE SLOVENSKEJ HUDOBNEJ RADY

Z návrhu štatútu vyberáme:

- Slovenská hudobná rada (ďalej len SHR) je dobrovoľné strešné združenie všetkých organizácií pôsobiach v oblasti hudobnej kultúry na Slovensku.
- SHR je samostatnou právnickou osobou a je autonómnou mimovládnu organizáciou.
- SHR je národnou sekciou Medzinárodnej hudobnej rady/UNESCO.
- Hlavným poslaním SHR je najmä:
dbať o rozvoj všetkých foriem profesionálnej a záujmovej hudobnej kultúry v Slovenskej republike, koordinovať úsilie všetkých členských organizácií pri plnení svojho poslania a zároveň plne rešpektovať ich nezávislosť, v rámci koordinácie činnosti uplatňovať záujmy členských organizácií voči štátnym a iným orgánom a organizáciám vo veciach hudobného života, najmä jeho infraštruktúry.
- Členstvo v SHR je dobrovoľné – kolektívne a čestné (kolektívne, individuálne). Členmi SHR sa môžu stať hudobné a kultúrne inštitúcie, hudobné spolky, záujmové a regionálne združenia.

V prípade záujmu o návrh Štatútu SHR, prípadne prihlášky o vstup do tejto organizácie, prosíme, aby ste sa písomne alebo telefonicky ohlásili na Slovenskú hudobnú úniu, Michalská 10, 815 36 Bratislava, tel.: 07/33 52 91 a fax: 07/33 01 88.

V Prahe zomrel vo veku 82 rokov jeden z medzinárodne uznávaných umelcov zborovej oblasti, prof. Dr. h. c. Josef Veselka, dlhoročný šéf Prážskeho filharmonického zboru (od r. 1959). Moravský rodák prof. Veselka, pôvodne profesor klasickej filológie, žiak Helfertov v hudobnej vede, začal svoju umeleckú dráhu ako hudobný pedagóg a dirigentský odchovanec Steinmannov. Na Janáčkovej akadémii v Brne a na pražskej AMU vchoval rad dnes uznávaných zborníkov a dirigentov. Bol zakladateľom Akademického pěveckého sdružení Moravan, s ktorým vypestoval originálnu interpretáciu klasickej polyfónie a modernej svetovej literatúry. Mal veľkú zásluhu na šírení súčasnej zborovej tvorby tak svetovej ako i českej a slovenskej. Svoj odborný rozhľad uplatňoval tiež ako autor odborných statí a hudobných kritík. Spolupracoval s niektorými zahraničnými dirigentmi (Sawallisch), v záverečnej fáze umeleckej činnosti bol angažovaný ako zborník na rímskej Accademii Santa Cecilia. Za celoživotné zásluhy bol t. r. prof. Veselkovi

Snímka archív HŽ

udelený Masarykovou univerzitou v Brne čestný doktorát vied o umení.

J. V.

OZVENY

Vážení čitatelia, prinášame citát z listu našej stálej čitateľky:

...odoberám už dlhší čas Váš časopis. Som s ním veľmi spokojná. Prečítam ho vždy celý, páči sa mi. Chcela by som Vám touto cestou za Vašu prácu poďakovať. Nadovšetko na svete mám rada operu a preto vítam každú Vašu správu z domova i zo sveta.

Vážení priatelia, želim Vám pevné zdravie, tvorivú atmosféru, všetko to najlepšie a aby Váš časopis prinášal i naďalej čitateľom radosť a potešenie.

Dr. Milada Kozáčeková
Pardubice

UPOZORNENIE

Opäť sme sa presťahovali. Tentokrát len v rámci budovy vydavateľstva OBZOR na Špitálskej ul. 35 – z tretieho na piate poschodie. Naše telefónne číslo sa však zmenilo.

Ctení naši čitatelia a priaznivci!

Do redakcie Hudobný život sa dovoláte cez čísla

49 03 06

572 51, linka 57

HUDOBNÝ ŽIVOT – dvojtyždenník. Vychádza zo Vydavateľstva OBZOR, n. p., Špitálska 35, 815 85 Bratislava. Šéfredaktor: PaedDr. Marián Jurík. Redakcia: Lýdia Dohnalová, Martina Hanzelová, technický redaktor: Stanislav Zemánek. Adresa redakcie: Špitálska 35, 815 85 Bratislava, tel. 49 03 06, 572 51, fax: 49 03 95. Tlačia: Nitrianske tlačiarne, š. p., 949 01 Nitra. Rozširuje Poštová novinová služba, objednávky príjma každá pošta a doručovateľ. Objednávky do zahraničia vybavuje PNS – Ústredná expedícia a dovoz tlače, Martanovičova 25, 813 81 Bratislava. Polročné predplatné 42,- Kčs. Neobjednané rukopisy sa nevracajú. Indexné číslo: 492 15

Reg. číslo: 6/10

ZO ŽIVOTA SHÚ

V sobotu 5. septembra 1992 sa zišli členovia Spolku hudobného folklóru, aby pred Valným zhromaždením Slovenskej hudobnej únie zhodnotili výsledky svojej práce od založenia Spolku v marci 1990 až doteraz. Napriek tejto relatívne krátkej dobe i všetkým zložitostiam, ktoré priniesli celospoločenské zmeny, našiel si Spolok svoje pevné miesto v štruktúre nášho hudobného života. Jeho vznik bol pre celú oblasť profesionálneho folklóru významný najmä preto, že vo Zväze slovenských skladateľov a koncertných umelcov bol hudobný folklór, ako súčasť Tvorivej komisie zábavnej hudby, vždy svojím spôsobom na okraji záujmu. Z vedomia, že hudobný folklór je umením, ktoré vyrastá z celonárodnej hudobnej kultúry, celkom prirodzene vyplynulo rozhodnutie zotrvať v Slovenskej hudobnej únii, ktorá vznikla združením všetkých tvorivých pracovníkov v oblasti vážnej hudby.

Po počiatočnom období, keď Spolok pripravoval svoje stanovy, formuloval svoje poslanie a základné ciele svojej činnosti, patrí k prvým významným aktivitám uskutočnenie seminára k problematike hudobného školstva v oblasti hudobného folklóru, koncert folklórnej hudby v rámci prehliadky Nová slovenská hudba 1990, na ktorom odzneli nové skladby 15 autorov a vianočné koncerty. Spolupráca s umeleckým školstvom a snaha o jeho zainteresovanie do sféry hudobného folklóru, ostáva natrvalo v centre pozornosti Spolku. Pravidelne Spolok spolupracuje s organizátormi folklórnych festivalov, súťaží a prehliadok, na ktorých participuje nielen odborne, ale podľa svojich možností i finančne. Za všetky spomeniem aspoň celoslovenskú súťaž v speve ľudových piesní Zorničkin slávik. Každoročne udeľuje Spolok hudobného folklóru spolu so Slovenským hudobným fondom Cenu Pavla Tonkoviča za tvorivú a organizátorskú činnosť v oblasti hudobného

folklóru. Spolok má zastúpenie v konzultačných poradných zboroch Rady Slovenskej televízie a Rady Slovenského rozhlasu, vo fonde Pro Slovakia, v SOZA i OZIS. Napriek aktivitám našich zástupcov v poradných zboroch a stretnutiach s predstaviteľmi masmédií, ktoré iniciovalo Predstavenstvo Spolku, poukázala diskusia na Valnom zhromaždení najmä na nespokojnosť s nepriaznivým stavom prezentácie hudobného folklóru (ale i celkovo pôvodnej slovenskej hudby) v novej štruktúre vysielania SR a na takmer kritickú situáciu v STV. Jedno z uznesení preto ukladá iniciovať riešenie tejto problematiky v nadväznosti na ochranu práv autorov a interpretov v SOZA a OZIS.

Ťažisko všetkej práce spočíva na Predstavenstve Spolku hudobného folklóru, ktoré sa schádza spravidla raz mesačne, ale podľa potreby aj častejšie. Predseda a podpredseda Spolku sú členmi Rady Slovenskej hudobnej únie. Valné zhromaždenie zvolilo Predstavenstvo na ďalšie funkčné obdobie v tomto zložení: Ondrej Demo, Ivan Dubecký, Juraj Dubovec, Miroslav Dudík, František Matuš, Svetozár Stračina a Miroslav Šmíd. Na svojom prvom zasadnutí si Predstavenstvo zvolilo za predsedu Svetozára Stračinu a za podpredsedu Ondreja Demu.

V najbližších dňoch pripravujeme koncert folklórnej hudby na prehliadke Nová slovenská hudba, ktorý je dramaturgicky široko koncipovaný; odznejú na ňom nové skladby 17 členov nášho Spolku. V dňoch 18. – 20. decembra usporiada náš Spolok už tradične sériu vianočných koncertov. Tento rok ich pripravujeme s Orchestrom ľudových nástrojov Radio Bratislava a jeho sólistami a s hudobno-tanečným súborom Oľšava z Uherského Brodu. Uskutočnia sa v Krajnom, Uherskom Brode a Bratislave.

MARTA BEZNÁKOVÁ

JUBILEUM

ORGANIZÁTORA HUDOBNÉHO ŽIVOTA

Snímka archív HŽ

Kultúra nie je mysliteľná bez profesionálnych organizátorov umeleckého života. Túto pravdu dokázal Vladimír Horváth, ktorý sa pričínal o to, aby sa po druhej svetovej vojne koncertný život na Slovensku pevne sformoval a vytvoril si svoje publikum. V týchto dňoch sa dožil 80 rokov. Narodil sa 7. novembra 1912 v Trenčianskej Teplici. V roku 1933 maturoval na gymnáziu v Trenčíne. Jedenásť rokov (1937–1948) bol hlásateľom v Slovenskom rozhlasu a venoval sa závodne stolnému tenisu, 1940–1943 bol kapitánom slovenského národného mužstva, 1946–1947 predsedal Československej asociácii stolného tenisu a v roku 1948 ako nehrajúci kapitán dovedol v Londýne československé stolnotenisové mužstvo k titulu majstra sveta.

Od roku 1949 sa Vladimír Horváth plne venoval rozvoju slovenského hudobného života na úseku koncertného života. Pracoval v Hudobnej a artistickej ústrední v Bratislave, organizoval koncerty a napomáhal prenikaniu slovenských interpretačných umelcov do zahraničia. Zaviedol systém abonentných koncertov, ktoré sa uskutočňovali v Koncertnej sieni Slovenského rozhlasu na Vajanského nábřeží v Bratislave a netrpeli návštevníckou krízou. Stál v pozadí letných hudobných festivalov – hudobné letá, ktoré sa po mieste ich dovtedajšieho konania v Trenčianskych Tepliciach usporadúvali každý rok v inom krajskom meste: 1951 v Banskej Bystrici, 1952 v Košiciach, 1953 v Žiline a Martine, 1954 v Nitre, 1955 v Prešove a v roku 1956 v Piešťanoch, kde sa ich existencia zachovala. V roku 1950 inicioval založenie Bratislavskej hudobnej jari (predchodkyňa Bratislavských hudobných slávností).

Od roku 1953 až do odchodu do dôchodku v roku 1977 pracoval ako vedúci koncertnej prevádzky v Slovenskej filharmónii. Mal na starosti zložité súkollie súkollí, koncertov, umeleckých zájazdov doma i v zahraničí. Cieľavedome a účinne zvyšoval počet návštevníkov koncertov Slovenskej filharmónie, pričom sa obracal na mládež a školy a koncertami pre základy na širšiu oblasť potenciálnych záujemcov o vážnu hudbu. V Slovenskej filharmónii zaviedol systém abonentných koncertov a vstupeniek so zľavou, čo prispelo k stabilizovaniu návštevnosti. Bol pri zrode jedného z najvýznamnejších ale aj najpopulárnejších umeleckých telies – Slovenského komorného orchestra. Významnou súčasťou záujmov Vladimíra Horvátha bola dokumentácia činnosti Slovenskej filharmónie. Výsledky tejto systematickej, vytrvalej a mravečnej práce zúžitkoval aj pri koncipovaní a zostavovaní dokumentačných publikácií o Slovenskej filharmónii (4 publikácie), Slovenského filharmonického zboru (1 publikácia) a Slovenského komorného orchestra (1 publikácia). Vladimírovi Horváthovi, významnému organizátorovi koncertného života na Slovensku prajeme pri príležitosti životného jubilea všetko najlepšie a veľa životnej pohody.

(pf)

Rozličné a pestré...

18. BRATISLAVSKÉ JAZZOVÉ DNI

dokončenie z 1. str.

Pracoval s dynamikou, dosiahol jemné dynamické odtienky a pestrú farebnú škálu zvukov. A ak sa k tomu pridá niekoľko vtipných nápadov trombónovej sekcie s komediálnym play-backom, počas ktorého trombonisti simulujú hru a v skutočnosti je pasáž hraná trúbkami, majú obecenstvo okamžite na svojej strane. The Ambassadors síce nehýri veľkolepými sólistami, ale ich interpretácia je prepracovaná a poteší poslucháča, pretože v nej cítia disciplínu, aká je vlastná asi iba vojakom. (Ide o Orchester leteckých síl USA v Európe.)

Je dobré a zároveň potešujúce vidieť skupinu a jej vývoj po niekoľkých rokoch. Takto

Johnny Thompson.

to bolo v prípade Central Heating z Poľska (23. 10.). Bola som svedkom ich debutu v roku 1989 na Jazz Jamboree vo Varšave a mala som možnosť porovnať ich hudbu s výkonom na BJD '92. Hudobníci nielenže prekonalí základné nedostatky v rytme, technike, ale sa i prepracovali k takým jazzovým „fajnovostiam“ ako je tvorivosť a reakcie jednotlivých členov na nápad sólistu, vlastný repertoár, vytváranie originálneho štýlu hudobníkov, ako i k jemným detailom v technike hry – napr. použitie sláčika pri hre na vibrafón. Ich hudba je komorná, introvertná, moderný jazz je miestami obohatený o prvky folklóru v témach, či motívoch. Zvuk je jemný, hudobníci ho občas vedome nechávajú vyniesť bez toho, aby za každú cenu muselo zaznieť sólo, ak sa práve nehraje téma. Vtedy pripravuje klavír s vibrafónom, ako jediné sólové nástroje, pri „zastavení sa“ na rytmickom motíve, nový nástup vášnivej pasáže.

Trio Gregory Burk z USA, Robert Balzar a Jozef „Dodo“ Šošoka (CS, 24. 10.) predviedlo moderný jazz so všetkými možnosťami, ktoré môže hudobník v rámci ich vlastnej tvorivosti poskytnúť improvizácia. Bolo cítiť, že tu máme do činenia s hudobníkmi s veľkými skúsenosťami a bohatým jazzovým zázemím, pretože prešli školou improvizácie v mnohých jazzových skupinách. Aj keď to možno vyznie ako samouchvála, pretože v tomto triu boli dvaja členovia z domácej scény, všetkých troch by som po predvedení výkone zaradila medzi európsku špičku. (Škoda, že u G. Burka to nie je dosť dobre možné, pretože je Američan.) Pred invenciou a tvorivosťou tohto druhu, čerpajúcou výlučne z danej témy, pred objavovaním rôznych zákutí a čarovných miest, ktoré téma poskytuje, musí mať rešpekt každý profesionál.

Trochu ma sklamal vystúpenie Jasper Van't Hofa z Holandska a Boba Malacha z USA (23. 10.). Jasper Van't Hof totiž medzi európsku špičku patrí už dávno svojím menom. Spomínam si však na jeho sólový koncert na festivale v Debrecíne '86, keď hral na klávesové nástroje. V Bratislave sa prezentoval v hre na klavír so saxofonistom Bobom Malachom. Ak porovnáme oba koncerty, zisťujem, že Jasper Van't Hof sklzoľ do určitého klišé, prejavujúc sa v nápadnom zdôrazňovaní rytmu v ľavej ruke, a ako zvyčajne rôznych behoch v pravej ruke, pričom sa preferuje technická stránka hudby, resp. určité napätie a dynamizmus v nej obsiahnutý, bez premýšľania nad konkrétnym nápadom. Škoda, že rytmus ľavej ruky nečerpá z jazzového rytmu, neswinguje, ale jeho prameňom je rock. Tak sa vlastne stalo, že rytmus, ako

i „tranz“, vytrženie Jaspersa, nedovoľovalo Bobovi Malachovi, aby sa prejavil so svojim plastickým rytmickým cítením v plnej miere. Nemohol sa tak ani sústrediť na rozličné výrazové odtienky hudby.

Spirituálmi a gospel songami potešil reverend Johnny Thompson (25. 10.), spevák a klavirista, a spevácke kvarteto The Johnny Thompson Singers (za klavirom sa striedali speváci podľa potreby v aranžmánoch). Tí, čo majú radi tento hudobný druh ich prijali a boli ochotní tolerovať neprofesionálne prejavy – zle „posadený“ tón, nesúhra pri štvorhlasnom speve, nepekny, nejednotný sound štvorhlasu, forsírovaný tón, príliš „jednoduchý“ a na obsah skromný text (v jednej piesni dokonca iba jedna veta!). The Johnny Thompson Singers síce už existujú viac ako 25 rokov, ich obsadenie sa občas mení, napriek tomu je ich výkon viac amatérsky a z celého vystúpenia je zreteľné, že si členovia skupiny spievajú skôr pre radosť, ako pre umelecký zážitok obecenstva. Ich gospely sú však hudobne invenčné, aj keď jednoduché, výborne swingujú, spevy sú bohaté na ornamentiku. Vystúpenie má dobrú atmosféru, iba interpretácia nie je profesionálna.

Rudi Berger z Rakúska (24. 10.) predviedol, akým spôsobom sa môžu uplatniť v jazzu husle, nástroj, ktorý nie je v jazzu obvyklý, hoci jeho história niekoľkých huslistov zaznamenala. Aj keď si pozval na vystúpenie hudobníkov z USA – Philla Bowlera, Mikea Clarka, Petra Madsena, mám dojem, že nie všetci boli rovnocennými hudobníkmi pre Rudiho Bergera. Jeho hráč na bicie nástroje a kontrabasista sa totiž boria podľa môjho názoru s prirodzeným cítením synkopy, rytmickou uvoľnenosťou, o technike a jej účelnom využívaní ani nehovoriac. Jeho partnerom bol snáď len hráč na klávesové nástroje Peter Madsen. V tomto výkone však cítiť, že „prsty klaviristu sú rýchlejšie ako myslenie“ a prospela by väčšia koncentrácia na nápad a jeho rozvíjanie. Rudi Berger je viac melodikom, ako rytmicky citlivým hudobníkom, jeho hra má napriek tomu patričné napätie. V pomalých skladbách sa však nevyhol sentimentu a pridaním „sladkého“ zvuku syntezátora vynievala hudba skupiny až barovo.

Hoci považujem fusion music za anachronizmus súčasnosti a myslím si, že trendom 90. rokov je akustický jazz so snahami syntetizovať históriu jazzu, jeho tradíciu, predsa je to smer, ktorý sa rozvíja, aj keď je načas trochu zatlačený do úzadia. Prelomí však túto hranu vtedy, ak sa mu podarí prísť zase s niečím novým. Tento typ hudby prezentoval na BJD Vital Information s prominentami jazzrockovej, alebo rockovej scény – Steve Smithom (bicie n.), Tomom Costerom (klávesové n.), Frankom Gambaleom (gitara), Jeffom Andrewsom (basgitara, 25. 10.). Zo začiatku použila skupina naprogramované klávesové nástroje, takže sa obecenstvo chvíľu pozeralo na Vital Information a jej syntezátor bez jej hráča, čo nebol práve „šťastný“ kusok, ak uvažíme, že jazzové publikum je inteligentné a niečo také môže považovať za podvod. Potom sa zamerali na jednotlivé improvizácie sólistov, pričom ich hudba čerpala z rhythm and blues, funky rytmov. Treba zdôrazniť, že napriek tomu bicie nástroje neskľzli do tvrdých rockových rytmov, ale Steve Smith si v priebehu celého koncertu ponechal swingovú „medzidobu“. Podobne aj basgitariš Jeff Andrews sa vyhol tradičnému „striedaniu palcom“ a „šľapal“ na spôsob kontrabasu v mainstreame. Hudba tak vôbec nestratila dyna-

mizmus a expresivitu fusion music. Celkovo takto poňatú rytmiku považujem za nový prvok v tejto hudbe. Všetky skladby mali veľmi rýchle tempo a zo sólistov ukázal najväčšie technické majstrovstvo a invenciu hráč na bicie nástroje Steve Smith.

Spevák a perkusionista Vinx (23. 10.) si vy-

Steve Smith & Vital Information

tvoril vlastný spôsob prezentácie hudby, podobne ako napríklad i Bobby McFerrin sólové spevácke koncerty. Tento príklad neuvádzam iba náhodou, pretože Vinxa možno s Bobby McFerrinom skutočne porovnávať. Vinx totiž spieva so sprievodom perkusí, teda nie tradičnej súpravy bicích nástrojov. Tým sa oslobodil od nevyhnutnosti nahradiť počas sólového spevu sprievod inými nástrojmi svojím hlasom, čo u McFerrina rozhodne smeruje k preferencii virtuozity spevu, čím sa blíži k technickej dokonalosti. Vinx sa môže omnoho viac zamerať na výrazovú stránku svojho prejavu, ukázať jej pestrosť. Niekedy sa z jeho piesní stáva malá dráma, podobne ako v šansóne, keď si všima text piesne a pracuje s výrazom a dynamikou. Svoju hudbu nazýva práve kvôli tejto koncepcii – spevu s perkusiami – prehistorickou pop. Je to asi to najjednoduchšie, čo mohol prehistorický človek ešte pred objavením inštrumentov nazaj robiť – spievať a bubnovať. Vinx sa síce priblížil k tomuto typu hudobného myslenia, neznamená to však, že jeho piesne sú skomponované tak, ako by to bol urobil tento človek. Skôr naopak, sú bohaté na melodiku, rytmus, výraz, dynamiku a dovoľím si tvrdiť, že i harmóniu, ona iba nezaznieva počas jeho spevu, ale poslucháčova predstavivosť a tvorivosť si ju môže veľmi jednoducho doplniť. Perkusie Vinxa a jeho dvoch spoluhráčov – Billa Summersa, Mitchella Longa – znejú temperamentne s technickou virtuozitou, bohatstvom nápadov. Mohli by sme v nich hľadať prvky afrických rytmov, či rytmov z Indie, to ale nie je v tomto prípade vzhľadom na osobitosť, originalitu koncepcie také dôležité a pri súčasnej informovanosti a znalosti hudobníkov také jednoznačné.

Vystúpenie Vital Information a Vinxa patrilo medzi vrcholy BJD '92. Hviezdou festivalu bol podľa môjho názoru klavirista Michel Petrucciani (24. 10.) z Francúzska s rytmickou sekciou z USA (Michael Bowie – kontrabas, Wilby Fletcher – bicie n., Abdou

M'Boup-perkusie). Na tlačovej konferencii povedal Petrucciani, že keď sa mu hrá dobre, hrá jednu skladbu za druhou, tak ako ho na pódiu napadnú, bez ohľadu na to, ako sa pred koncertom dohodovoril s členmi skupiny. „A tí len prekvapene pozerajú a hrajú.“ Niečo podobné sa stalo v druhej polovici koncertu klaviristu, ktorý podal vzhľadom na jeho fyzické možnosti (váži 28 kg, je vysoký 1 meter) nadľudský výkon, keďže hral dve hodiny v jednom kuse (všetky hviezdy hrávajú zvyčajne hodinu). Hoci ho kritika označuje za lyrika, tentokrát sa ukázal ako výborne rytmicky citiaci hudobník, schopný zvládnuť aj tie najťažšie polyrytmické pasáže. Jeho myslenie je veľmi originálne a prejavilo sa v jednodu-

hosti nápadu (napr. rytmické nuansy na jednom tóne a rozličné možnosti tvorby tohto tónu) a v zaujímavých harmonických postupoch, alebo polyfónne vedených hlasoch. Počas svojej hry používal celú klaviatúru, čo možno obdivovať pri jeho fyzickom zjave, ale ak sa od toho oslobodíme, i tak prideme na to, že v histórii jazzu je to niečo neobvyklé, klaviristi majú tendenciu využívať rozsah tohto nástroja od malej až po trojčiarkovanú oktavu. Rovnocenným partnerom v improvizáciách a nápadoch mu bol kontrabasista Michael Bowie, ktorý tak isto ako Petrucciani využíval všetky možnosti svojho nástroja

Juraj Lehotský.

Snímka J. Baran

a predviedol na rozdiel od ostatných kolegov na festivale serióznym spôsobom práce a nie iba technické predvádzanie 6 strunovej basgitaru.

V prvý i druhý večer festivalových koncertov vystúpili vo foyeri PKO skupiny tradičného jazzu The Flying Dixies, The New Orleans Longfield Jazzcrackers z Holandska. Oba súbory sa predstavili obecenstvu aj vlani a na tomto ročníku znova prispeli k výbornej nálade podujatia, pretože dixieland tvorivo rozvíjajú a vnášajú do neho prvky zábavy. K tomu im pomáhajú i originálne nástroje, ktoré sa už dnes v tradičnom jazzu až tak často nepoužívajú – valcha, veľký bubon, suzafón, mikrofón s klasickým ampliómom.

YVETTA LÁBSKA

Michel Petrucciani.

Snímky J. Uhliarík

XXII. MEDZINÁRODNÝ ORGANOVÝ FESTIVAL V KOŠICIACH

Ak sme pri hodnotení medzinárodného organového festivalu v Košiciach pred rokom konštatovali, že „je na rázcestí“, po skončení 6 koncertov jeho XXII. ročníka môžeme potvrdiť, že viacmenej stagnuje na doterajších pozíciách, keď sa spolieha na spontánny záujem obyvateľstva o organovú hudbu a tak, ako doteraz celú zodpovednosť za dramaturgiu festivalu prenechal dramaturgovi a zakladateľovi Ivanovi Sokolovi. Už po druhýkrát sa uskutočnil na jeseň, samostatne, nezávisle od symfonicko-komorného cyklu koncertov Košickej hudobnej jari, čo samo o sebe vnieslo nový prvok do úvah o ďalších per-

spektívach tohto podujatia. Záujem o koncerty nie je začiatkom septembra dostatočne „prebudený“ po letnej sezóne, navyše ani orchester sprevádzajúci sólistov nie je dostatočne koncentrovaný. Otvárací a záverečný koncert už tradične patrí skladbám, koncertom pre organ so sprievodom sláčikového alebo malého symfonického orchestra. Hostujúci zahraniční umelci majú možnosť predstaviť sa nielen v súhre s orchestrom, ale aj samostatným recitálom na nástroji v Dome umenia alebo v Dóme sv. Alžbety. Takýto „dvojprogram“ predniesli švajčiarsky organista Hans Eugen Frischknecht a umelec z Dánska Jens E. Christensen. Samostatný recitál mali Talian Rino Rizzato a Čech Jaroslav Tůma. Z našich organistov sme počuli Ivana Sokola a Emiliu Dzemjanovú, orchester Štátnej filharmónie Košice dirigovali Róbert Stankovský a Peter Feranec.

Z hľadiska dramaturgie bolo novou črtou, alebo len zhodou okolností, že organisti sa prezentovali nielen skladbami, približujúcimi diela organovej literatúry ich krajiny, ale aj skladbami vlastnými. H. E. Frischknecht (1938) na otváracom koncerte festivalu uviedol svoj Koncert pre organ a orchester „Orchestra“, z ktorého sólové časti potom zopakoval aj na recitáli v Dóme. Rino Rizzato (1948) zavŕšil svoj celku hodnotný a zaujímavý koncert zostavený z diel Frescobaldiho, Gabrieliho, Bacha, Petraliho, Bossiho a Ravenella vlastnou dramatickou Toccatou. Kompozičné nadanie prejavil aj J. Tůma v záverečných improvizáciách po náročnom recitáli z diel J. S. Bacha a M. Regera.

Hudba 20. storočia mala na festivale značný priestor. Nemohol tu chýbať predovšetkým nedávno zosnulý Olivier Messiaen (Livres du Saint Sacrement) v podaní Frischknechta, ktorá bola poctou veľkému majstrovi ducha, myšlienky, farebnosti a fantazijnosti hudobného stvárnenia. Skladby Marca En-

rica Bossiho (Téma a variácie cis mol) a Oresta Ravanella (z Mystiky) patria do kategórie diel vzniknúcich na prelome storočí, čerpajúcich z náboženskej tematiky v duchu romantického výrazu, zatiaľ čo dánsky skladateľ Carl Nielsen a Per Norgard reflektujú melodikou i kompozičným výsledkom severský hudobný obraz, či už prameniaci z dánskych ľudových piesní spracovaných polyfonicky, alebo starých náboženských chorálov.

Dramaturgicky najvydarenejším bol záverečný koncert festivalu zostavený z diel Sibelia (Labuť z Tuonely), Ferdinanda Paëra (Koncert pre organ a orchester), M. Ravela

Emília Dzemjanová.

Snímka archív HŽ

LÝDIA URBANČÍKOVÁ

DNI STAREJ HUDBY v Šamoríne

a vokálno-inštrumentálnych aj čiste inštrumentálnych skladieb svetovej ako i domácej tvorby (napr. z Vietorisovej tabulatúrnej knihy). Interpretácia dokázala vystihnúť požiadavky skladieb v ich štyľovej čistote ako i úrovňou technického zvládnutia skladieb.

Na ďalšom koncerte interpretovali Júlia Csibová a Imre Németh zaujímavé skladby Marckfeldnera, ako i diela z Vietorisovej tabulatúry, zo zbierky Cantus Catholici a od Clerambaulta v adekvátnom štyľovom podaní. Sled diel uzavrela chorálová predhra J. S. Bacha „Komm Gott Schöpfer Heiliger Geist“. Vyzdvihnuté treba dramaturgiu, ktorá obecenstvu sprístupňovala hodnotné a väčšinou neznáme diela. Vo večernom koncerte predviedla Cappella Istropolitana pod vedením Ewalda Danela skladby z obdobia neskorého baroka (Corelli, Vivaldi, Bach, Händel) v perfektnom podaní a naštudovaní s výborným výkonom sólistov (Ewald Danela, Petra a Roberta Marečka). Na programe koncertu v reformátorskom kostole boli diela stredného a neskorého baroka. Ako sólisti účinkovali László Czidra (zobcová flauta), hosť z Budapešti a naša sopránistka Kamila Zajíčková. László Czidra viedol v popoludňajších hodinách seminár. Na programe koncertu súboru Musica aeterna (pod vedením Petra Za-

jíčka so sólistami Kamilou Zajíčkovou a flautistkou Martinou Lesnou boli Ouvertúra La Bizarre, 5-hlasná Sonáta G. Muffata, Telemannov Koncert pre zobcovú flautu G dur, Pergolesiho Orfeo (Kantáta pre soprán, sláčiky a bc) ako i Concerti grossi Vivaldiho a Geminianiho. Sólistické výkony oboch sólistiek boli na vysokej úrovni, pričom celková súhra súboru, stavaného na barokový inštrumentár, bola veľmi plastická a jednotná. Ďalší súbor Camerata Basso Generali so sólistickým vystúpením Marty Beňáčkovej (mezzo-soprán) a realizáciou continua Juditou Marečkovou-Izsákovou, priniesol veľmi zaujímavý program s dielami málo frekventovaných skladateľov – J. Dowlanda, T. Morleyho, F. Pilkingtona, D. Castellioho, L. Leonihho, anglických anonymov a v závere s Telemannovou Triovou sonátou e mol. Súbor stavia na veľmi dobrých hráčov a sólisti všetci ukázali vysoké umelecké kvality. Na tomto koncerte sme mohli počuť gambu, interpretáciu ju prezentoval Peter Krivda, teorbú ako novovytvorený nástroj, na ktorom hral Juraj Struhárik. Okrem nich účinkovali Peter Csiba ako veľmi zručný hráč na zobcovú flautu a Miloš Valent ako už dobre známy huslista. Na koncerte účastníkov kurzov pôsobili adeпти vedúcich majstrovských kurzov Jozef

Kopelmann (husle), Judita Marečková-Izsáková z Prahy a Agneša Ferienčíková (čembalo), Peter Csiba, László Czidra (Budapešť) (zobcová flauta), Juraj Struhárik (lutna), Mária Kócsková, Attila Smuta (obaja Kecske-méth – Musica vocalis), Ladislav Kyselák (Brno – Komorná hudba), Agneš Aranyosová, Budapešť.

Záverečným koncertom bolo koncertné vystúpenie Pražských madrigalistov pod vedením Pavla Baxu v reformovanom kostole. Na programe boli zaujímavé diela českej barokovej tvorby (A. V. Michna, V. Otto, S. Capricornus a F. I. Tomáš). Koncert vynikol svojou interpretačnou úrovňou tak v oblasti vokálnych ako i inštrumentálnych výkonov na historických hudobných nástrojoch. Koncert možno pokladať za reprezentatívny program celého festivalu, ktorý pôsobil sugestívne na všetkých účastníkov svojou úrovňou, štyľovosťou a interpretačným impetom.

V rámci festivalu sa konali aj iné akcie. Spomeniem verejnú diskusiu o otázkach významu a pôsobení hudby, jej spätosti s inými druhmi umenia, jej zástoj v náboženskom živote.

Zaujímavým doplnujúcim programovým bodom bola štylizovaná renesančná svadba z obdobia panovania kráľa Mateja Corvina s dobovými tancami v renesančných krojoch. Okrem Jána Albrechta sa zúčastnili György Bándi a Ferencz Keszeli ako básnik. Ako moderátorka pôsobila Klára Schlosserová, diskusiu pri okružlom stole otvorila naozaj kvalitná recitácia výberu z básnického diela F. Keszeliho, Otto Vas.

JÁN ALBRECHT

Zaujímavý i poučný bol večer francúzskej hudby, ktorý odznel 15. septembra 1992 v Štúdiu 2 Slovenského rozhlasu v Bratislave. Jeho organizátormi i spoluorganizátormi bol Francúzsky inštitút, Slovenská televízia, HIS pri SHF a Experimentálne štúdio Slovenského rozhlasu. Štúdio Grame, ktoré tento koncert pripravilo (pôsobí v Lyone od r. 1981 a združuje skladateľov a interpretov, zameraných na tvorbu súčasnej francúzskej hudby, predovšetkým netradičných foriem a kompozičných postupov) zostavilo dramaturgickú líniu koncertov tak, že sme v kvázi chronologickom slede mali možnosť počuť vokálne diela C. Debussyho, M. Ravela, O. Messiaena, F. Poulanca, ale aj u nás neznáme piesne J. Cantelouba, P. A. Jaffrennoua, J. F. Estangera, J. Girodouna a Anny Tassetovej, z ktorých štyria posledné menovaní reprezentujú tvorbu najsúčasnejšiu. Interpretmi jednotlivých skladieb bola sopránistka Laura Florentinová, violončelista Patrick Gabard a klavirista Manuel Schweizer. Je treba podotknúť, že Slovenská televízia celý koncert snímala a tak záujemci o toto zaujímavé podujatie si ho budú môcť ešte nie-

len vypočuť, ale ho i vidieť. Koncert bol členený do dvoch častí. V prvej časti bola prezentovaná francúzska pieseň z konca 19. storočia až po 60-te nášho storočia, druhá polovica večera patrila výlučne dnešnej francúzskej tvorbe. Aké skladby sme v tento večer počuli?

Na úvod to bola lyrická pieseň G. Faureho Svit mesiaca, po nej nasledoval Flautistický Joseph Cantelouba (1879–1959) z jeho Auvergnských spevov, inšpirovaných ľudovou piesňou zo stredného Francúzska, ktorého potom vystriedala pieseň C. Debussyho To je extáza z jeho Zabudnutých ariet, vlastne zhudobnených básní P. Verlainea, nesúca v sebe prvky dramatické. Jej protikladom boli dve piesne M. Ravela Balada o kráľovnej, ktorá zomrela od lásky a Tri poémy od S. Mallarmého. Pokiaľ v prvej piesni bola evidentná inšpirácia stredovekou svetskou hudbou (piesne sú komponované na text belgického básnika R. Marésa, Ravelovho súčasníka), tri poémy od Mallarmého sú opusom, ktorý upúta svojou nadnášajúcou sa harmóniou, výraznou až zjednodušenou melodikou a krehkosťou. Tvorbu O. Messiaena prezentovala vokálna

kompozícia Zmŕtvychvstanie z r. 1938 z jeho Spevov zeme a neba, inšpirovaná skladateľovým náboženským cítením. Svojou náročnosťou, hýriacimi harmonickými a melodickými postupmi, až extázovité vystupňovanými, patrila v tento večer medzi najexotikovejšie skladby i po stránke interpretačnej. Záver prvej časti koncertu tvorili dve krátke piesne F. Poulanca Kráľovná srdca z cyklu Krátka slávka na básne M. Carema a Pieseň frivolného dievčaťa zo zbierky Dedinské piesne na básne M. Fombeura.

Laura Florentinová sa vo všetkých týchto skladbách predstavila ako zanietaná, naozaj profesionálna interpretka francúzskej vokálnej literatúry. Dôraz kládla predovšetkým na výraz a zvýraznenie obsahu a nálad, rozlišovala štýl i kompozičné nuansy a tak i vďaka nej, ako aj jej partnerovi, klaviristovi M. Schweizerovi bol vytvorený plastický obraz o vokálnej francúzskej tvorbe. Úvod druhej časti koncertu tvorila Suita pre violončelo a mg pás Pierra Alaina Jaffrennoua, založená na zvukových kolážach so vstupmi a striedaním živého hudobného nástroja elektroakustického zvukom mg pásu. (P. A. Jaffrennou

študoval elektroakustiku u P. Schaeffera) Výsledným efektom bolo vyvážené dielo s vážnym podtónom, vystupňované do dramatických úsekov, zaujímavé po stránke zvukovej i koncepcie.

Malá vnútorná osoba Jean-Francoisa Estangera zaznela za prítomnosti autora, podobne ako záverečná skladba večera Stoppy pre spev a mg pás. Táto kompozícia bola vôbec vyvrcholením celého koncertu. Je to relatívne rozsiahle dielo s tromi časťami na slová Sofokla. Sú to vlastne fragmenty, črepy, výkriky ľudského hlasu, ako nositeľa duševných porývov človeka – rovnakých v dobe antiky, ako v našom storočí, a v tom i pre nás inšpiratívnych. Rukopis pásky sleduje efekty ľudského hlasu sólového ale aj neviditeľného zboru, plného dramatismu, dynamiky a farebných odtieňov. Sólistka i autor, ktorý sa podieľal na umeleckej a zvukovej realizácii skladby, prispeli svojou kreatívnosťou k inšpiratívnejmu a zaujímavému umeleckému zážitku, ktorý sme my – prítomní z tohto večera v Slovenskom rozhlasu mali.

MARTA FOLDEŠOVÁ

DANA ŠAŠINOVÁ-SATURYOVÁ: Bach, Beethoven, Brahms, Bartók

Dana Šašinová-Saturyová patrí medzi popredných reprezentantov galérie mladých slovenských klaviristov. Dokazujú to o. i. aj úspechy, ktoré stihla doteraz zozbierať na medzinárodných súťažiach. V súčasnosti sa pripravuje na ďalšiu internacionálnu previerku svojho tvorivého potenciálu. Aj preto jej Spolok koncertných umelcov pri Slovenskej hudobnej únii umožnil 18. októbra obohatiť si časť súťažného repertoáru v rámci nedeľného matiné, ktoré usporadúva v Mírbachovom paláci Galéria mesta Bratislavy.

Umelecký dojem z tohto recitálu bol nanajvýš priaznivý. Klaviristka interpretovala v pohode, s nadhľadom, s príznačným tvorivým zápalom, ktorý však i pri výdatnom uplatnení výbušného temperamentu bol uspokojivo ovládaný rozumom. A toto je pri sledovaní jej umeleckého vývinu a rastu nesporne najvyšší priaznivý symptóm, ktorý sľubuje

oprávnené nádeje na ďalšiu medzinárodnú trofej.

Saturyová presvedčivo postavila koncepciu úvodnej a známej **Chromatickej fantázie a fúgy d moll (BWV 903) J. S. Bacha**. Plochy Fantázie dokázala logicky stmeliť do súvislých oblúkov, nerozdrobovala ich a prežiarila silou svojej sugestívnej hudobnosti. Náročné pasáže boli perlivé, priezračné, zreteľné, s pomerne širokým dynamickým spektrom. Vedľajší i hlavný dynamický vrchol bol premyslene dávkovaný a preto vysoko účinný na poslucháča. Správnym dychom opuncovala aj Fúgu, ktorej tematické nástupy boli vzdvihnuté, plastické, vedenie hlasov inteligentné a pre poslucháča ľahko sledovateľné. S uznaním sa nám treba vysloviť o nepatrných agogických sostenutách, čím podčiarkovala vrcholy, pomáhala udržať tempovú tetivu, ale tiež dosiahnuť presvedčivo hlavnú kulmi-

náciu a tým logicky zavŕšiť koncepciu fúgy.

Známa **Beethovenova Sonáta d moll op. 31 č. 2 „Búrka“** znamenite konvenovala Saturyovej tvorivému typu. I tu sme mohli vyabstrahovať vyššie uvedené črty premysleného a súčasne citom prežiarého výkonu. Po kontraste vzopnutých úvodných tónov, ktoré navodili isté očakávanie, sa rozpútala skutočná búrka aj v tých najexponovanejších dramatických vzruchoch a dynamických poryvoch spútaná železnou obručou stavebného nadhľadu. Ak sa v tejto sonáte žiada azda niečo ešte vylepšiť, tak citový ponor v strednom Adagiu. Malo potrebný klud i šuvenitu vzdušných pasáží, len ešte nie zatiaľ dostatočné uvoľnenie, potrebné na dosiahnutie skrytých najvnútornejších hĺbok. Aj voči vzrušenému finále možno mať – no iba ak drobnú pripomienku, týkajúcu sa niekoľkých vypadnutých tónov. Čo je však podstatné: celok a línie mali napätie, potrebný spád, vzruch i eleganciu.

Saturyovej vytríbený zmysel pre lyriku a poéziu dostal priestor pre využitie vo **Variáciách na Schumannovu tému fis moll op. 9 J. Brahmsa**. Odhalila v nich úctyhodné spektrum jemne oddiferencovaných nálad a príkladnú kultivovanosť prejavu.

Umelkynin prístup k **Bartókovi** (klavírna suita **V prírode**) (1926) sa niesol v znamení výdatného uplatnenia iskrivého temperamentu. Zostáva otázkou názoru, či by sa napr. Hudba noci, alebo i Barkarola nemohli pochopiť lyrickejšie, meditatívnejšie a či dôsledné uplatňovanie výrazových vzruchov bolo tým najsprávnejším prístupom. Ako všetky ostatné opusy vyznačoval sa však aj Bartók vysokými parametrami profesionality, imponujúceho technického zvládnutia, správne postavenými gradáciami ale i výdatného zapojenia tvorivého temperamentu do jeho hudobných plôch.

Koncerty rakúskych umelcov

Medzi aktivity, ktoré rozvíja Rakúsky generálny konzulát, patrí aj organizovanie koncertov. V uplynulej sezóne sa predstavovali rakúski interpreti o. i. aj v cykle podujatí, ktoré v spolupráci s Hudobným múzeom SNM zazneli na Bratislavskom hrade. Po voľbách sa situácia zmenila (vysoké nájomné za Hudobnú sieň), a interpreti susednej krajiny účinkujú teraz v iných priestoroch. A tak 11. a 18. októbra zazneli tieto podujatia v kostole u klarisiek. 11. októbra – tesne po dození posledných tónov BHS – sa predstavil ansámbl **Flauto dolce e traverso** v programe nazvanom **Od cansony k sonáte**.

Vo všeobecnosti platí zásada, že dva roky existencie je pre činnosť komorného telesa pomerne krátky čas na to, aby dosiahlo vysoké profesionálne parametre. V tomto prípade však méty, ktoré súbor dosiahol, sú prinajmenej imponujúce. Nemalú zásluhu mal na tom umelecký vedúci **Helmut Schaller** (aktívny člen štvorčlenného zloženia – hráč na **zobcovú flautu**), ktorý zrejme úzkostlivo kladie dôraz na zvukovú vyrovnanosť a presnú súhru ďalších, mladších členov ansámblu. Pre spoluprácu si vybral dobre pripravených hudobníkov s kratšou umeleckou, či pedagogickou praxou, ktorých spája pochopenie pre problematiku interpretácie starej hudby. Veď už len fakt, že každý z jeho troch spolupracovníkov dostal na tomto koncerte aj sólistickú príležitosť, núti ich neuspokojovať sa komornou hrou, ale mať ambíciu zdokonaľovať sa aj v sólistike.

Ďalšou flautistkou (hrala na **zobcovú i priečnej**) je **Sylvia Höflingerová**; má za sebou už pedagogickú prax i spoluprácu s ďalším komorným zoskupením (Concilium musicum). Okrem hry v kolektíve sa prezentovala aj v Suite pre sólovú flautu d moll Silvia Leopolda Weissa. Tu však, osamotená od podpory svojich kolegov, necítila sa dobre. Z jej hry vyžaroval istý vnútorný nekľud, koncepciu

cia línií nebola dotiahnutá i keď po stránke intonačnej i tónovej zvládla sadzbu na profesionálnej úrovni.

Michael Freimuth je zas hráčom na **strunné nástroje**. Predstavoval sa striedavo na theorbe – s dlhým krkom – pri zdvojovaní zvuku continuo i na menšej príslušníčke rodu lutien viac sólisticky exponovanej. Freimuth je pribojným hudobníkom, skvelým interpretom. Nerozpakuje sa používať pri sólovej hre aj drobné agogické zdržania, vychýlenia, čím získavala jeho hra na zaujímavosti a presvedčivosti (G. Ph. Telemann: výber z Fantázie č. 7 D dur (TWV 40:8) a Fantázia č. 11 G dur (TWV 40:12)).

Basso continuo hráva v súbore ešte dnes už zriedkavo používaná **viola da gamba** – príslušník rodiny sláčikových nástrojov. Aj interpret na tomto instrumente **Hermann Hickethier** je znamenitým hudobníkom, profesionálom. Dokumentoval to v štyroch častiach I. Suity D dur Louisa Caix d'Harvelois.

Okrem opusov umožňujúcich sólistické využitie troch členov sa predstavil aj umelecký vedúci v spolupráci so S. Höflingerovou v renesančnom štvorkóne pre dve zobcové flauty Josquina Depreza, ktorý výdatne prispel k spestreniu sledu prevažne barokových skladieb. V tejto súvislosti sa žiada podčiarknuť skutočnosť, ktorú interpreti rešpektovali: dve rozdielne výšky kmitočtov komorného a, ktoré v ranom baroku predstavovalo 466 Hz, v neskorom už iba 415 Hz.

Už v prvom bloku tohto pestrého a zaujímavého programu v štyroch Canzonach z cyklu „11 primo libro della canzonni“ (Rím 1628) G. Frescobaldiho si poslucháč mohol v striedavých sólach jednotlivých skladieb urobiť prvý obraz o nemalých možnostiach jednotlivých členov. V priebehu tohto nesporne zaujímavého a krásneho večera tento obraz nadobúdala čoraz presvedčivejšie a vyhranenejšie kontúry. Spriesňovali sa najmä

v sólových exponovaniach jednotlivých členov ansámblu ale aj v kolektívnej hre celého súboru (J. F. d'Andrieu Triová sonáta e moll op. 1/6, G. F. Händel: Triová sonáta e moll (HWV 395). Kaleidoskop tohto programu v neobvyklom zložení za účasti menej známych instrumentov sa niesol v pohode, udržiaval poslucháča vo vnímavom napätí, osviežoval, a preto aj teleso zožalo zaslužený úspech (bis: Lento z Triovej sonáty A dur G. Ph. Telemanna).

Nasledujúca akcia (18. 10.) v klariskách znamenala ústup od pozícií dosiahnutých na predchádzajúcom koncerte. Program **štvorručného klavírneho dua** v zložení **Elisabeth Eschweová** a **Thomas Kreuzberger** bol síce rozsiahly čo do počtu prednesených opusov, ale v kvalite interpretácie priniesol isté rozčarovanie. Súhra ničím nenaznačovala, že by toto duo spolupracovalo sústavnejšie a dlhší čas. Prejavovalo sa to v pomerne obmedzenom spektre dynamických odtienkov, v necitlivom prednášaní tém medzi oboma hráčmi i v pomerne neuspokojivom vyrovnávaní intenzity zvuku, takže bas bol výraznejší aj v úsekoch, keď mal iba sprevádzať.

Program otvoril dva Dvořákové Slovanské tance: e moll op. 72 č. 2 – v poradí desiaty – známa ukrajinská dumka a furiant g moll op. 46 č. 8. Klaviristi dumku nepochopili ako poetickú meditáciu vyváženú kontrastom iskriwej mazurky, ale ako rytmický tanec, čím ju veľmi oklieštili po výrazovej stránke. Furiant mal síce potrebnú bujarosť a spád, ale v súhre boli rezervy a opätovne kontrastný lyrický úsek nemal vyvážené vedenie melódie so sprievodom druhého hráča a ani potrebnú roztlúčenú atmosféru.

Pre náš vkus trochu priakademický prejav dua pomerne korešpondoval s jediným opusom tvorcov hudby nášho storočia – Trois morceaux en forme de poire od Erika Satie-

ho, kde istá citová zdržanlivosť a zdôrazňovanie rytmického parametra natoľko neprovokovali poslucháčovu túžbu po umeleckom zážitku.

Celý ďalší program vychádzal už iba zo štvorručnej literatúry viedenskej proveniencie. V úvodnej Mozartovej skladbe Andante G dur s variáciami (KV 501) vyzdvihli umelci skôr remeselnú rutinnosť ako so zasvätenejším a premyslenejším tvorivým zámerom jednotlivé náladové plochy, pričom prirodzenú kantabilitu Mozartovej faktúry chápali skôr pregnantne a akademicky ako s emocionálnym ponorom.

Prvú polovicu večera ukončili dva príbuzné tituly Franza Schuberta: **Pochod es moll op. 40 č. 5** a **Vojenský pochod G dur op. 51 č. 2**. Aj u tohto autora sme mohli postrehnúť skôr racionálnu stránku koncepcie, energickosť prejavu. Neodmysliteľná spevnosť príznačná pre tohto autora ustúpila aj v lyrických úsekoch snahe po pregnantnosti faktúry.

Celá druhá polovica koncertu sa niesla v znamení brahmsovských opusov. Vo valčíkoch op. 39 dostali umelci príležitosť preukázať zmysel pre diferencovanie výrazovej atmosféry pomerne stručných náladových obrázkov. Poslucháč mohol však obdivovať skôr dômyselnosť skladateľovej práce ako účinnejší interpretačný zámer.

Po úvodných Slovanských tancoch, ktorých vznik inšpirovali Uhorské tance J. Brahmsa, zazneli na záver tohto večera Uhorské tance veľkého viedenského majstra. Umelci si vybrali štyri molové, pomerne menej známe: č. 2 d moll, č. 4 f moll, č. 16 a 10 a č. 8 a moll. Z hľadiska celkovej koncepcie mali pomerne účinný umelecký náboj, interpreti vyťažili výdatne svoj tvorivý temperament až do bujarych polôh, ale na úkor precízneho vypracovania technicky exponovaných úsekov. Vysoká miera spontaneity však strhla početom pomerne skromné obecenstvo k prejavom nadšenia a vďačnosti. O nízkej atraktivnosti tohto programu však svedčí odchod istej časti obecenstva cez prestávku.

VLADIMÍR ČÍŽIK

Karlovarský laureáti v SND

Kúsok z atmosféry 27. speváckej súťaže Antonína Dvořáka v Karlových Varech sa preniesol tohto roku aj na bratislavské operné pódium. Na koncerte laureátov sa predstavilo šesť ocenených začínajúcich umelcov, čo zodpovedá asi polovici celkového počtu držiteľov titulov. Definitívne poradie sa publikum, žiaľ, nedozvedelo ani zo skromného programového listu, ani z úvodného slova predsedu poroty Andreja Kucharského, či moderátora Evžena Trupara, sólistu opavskej opery.

Nedomyslené aranžmán večera, ako i mizivá návštevnosť sa odzrkadlili – na rozdiel od vlaňajšieho podobného podujatia v Piešťanoch – v chladnej atmosfére hľadiska. Tohtoročnej karlovarskej súťaže sa zúčastnilo 86 kandidátov z 10 krajín Európy a Japonska, čo je vzostupná tendencia. Kvantita však nie je rozhodujúcim ukazovateľom a vzorka laureátov z oboch kategórií opäť poukázala na fakt, že ani toto zápolenie (podobne ako Schneiderova Trnava) nedokáže dostatočne motivovať tých najtalentovanejších.

Predsedu poroty Dvořákovy súťaže prof. A. Kucharský z Mníchova a člena poroty prof. B. Šulcová z Prahy.

Snímka J. Berger

Jednoznačne najpriaznivejším dojomom zaujala absolútna víťazka Beata Raskiewicz, ktorá má už za sebou javiskové skúsenosti z letnej opernej Vied-

ne. Árie Donny Anny a Rusalky preverili soprán mladej Polky v mozartovskom a dvořákovskom štýle, pričom najmä v prvom, imponoval voľným tokom, kovovým leskom a technickou istotou v pohyblivých úsekoch. Ukážky z Rusalky sa stali porovnávacím merítkom aj v prípade ďalších štyroch sólistov. Holanďanka Susan Dumas (tiež Zerlina a Mimi) prekvapila tmavou sopránovou farbou, no na druhej strane jej chýbala istota vyšších tónov a u Pucciniho i zmysel pre štýl. Jediný mužský interpret Ivo Hrachovec (Basilio, Vodník, Don Giovanni) disponuje mäkkým, v polohách vyrovnaným, no vzhľadom na vek ešte nedozretým basom.

Z kategórie mladších sa predstavila víťazka Karla Bytnarová (Panna Róza, Ježibaba) s príjemným mezzosopránom, avšak ešte „školským“ výrazovým prejavom. Jediná finalistka zo Slovenska Miriam Žiarna zo žilinského konzervatória (Rusalka, Katuška z Bega Bajazida) nenadchla timbrom svojho sopránu, ani jeho ovládaním. Pomerne bohatým materiálom je vybavená Nelly Saffinová (Leonora zo Sily osudu, Armida), avšak jej výkon rovnako nepatrí do kategórie objavov. Tých napokon odhalil 27. ročník speváckej súťaže v Karlových Varech ozaj poskromne.

Pavel UNGER

Priemerná divadelná doskách BHS

Vychádzajú z rigidnej programovej schémy BHS, ako festivalu usilujúceho sa zastrešiť širokú paletu žánrov, zabrali hudobno-dramatické podujatia aj v tomto roku kvantitatívne nemalý priestor. Pokiaľ ide o hodnotu obsahu, ani opakovaná kritika koncepcie (či skôr bezkonceptnosti) nevedla v tejto zložke k zásadnejšej zmene. Chýbala dokonca obligátna operná premiéra domáceho súboru a ponúknuté inscenácie – Figarova svadba, Veľká doktorská rozprávka a Hoffmannove poviedky – odklon od repertoárového stereotypu rozhodne neznamenali. Nepodarilo sa naplniť ani propagačno-informačné poslanie týchto titulov smerom k zahraničnej, či českej kritike, pretože odborné kruhy prejavili o naše festivalové dianie iba minimálny záujem. Návštevnosť predstavení kolísala v priamej úmernosti k počtu zaparkovaných rakúskych autobusov pred budovou SND.

Pre laxný prístup opery, v kombinácii s okato pasívnou dramaturgiou, nebola počas slávnosti využitá prítomnosť exportných slovenských sólistov v Bratislave (P. Dvorského, L. Rybársku, E. Jenisovú, J. Gallu sme stretávali iba ako divákov, resp. účastníkov plavby po Dunaji), ani na koncertnom pódii angažovanej M. Hajóssyovej či S. Kopčáka, nehovoriac už o takých menách, ako je Lucia Poppová, Edita Gruberová, Lubica Orgonášová, Gabriela Beňačková... Malo by byť prestížou, ak už nie samozrejmosťou, získanie aspoň polovice z nich.

V ostrom kontraste so svetovým trendom je tvrdojšné odmietanie koncertných uvedení oper. Pre ilustráciu, z „konkurenčných“ festivalov, pokiaľ ide o spoločnú účasť v Európskej asociácii festivalov, sa k tejto forme v ostatnom roku prihlásili nemenej známe mestá ako Salzburg, Verona, Pesaro, Amsterdam, Linz.

Rámec repríz nemala prekročiť ani účasť Komornej opery Bratislava s donizettijsko-offenbachovskou zlataninou Rita a slepci. Priaznivci osudu sa jej stiahnutie z technických príčin stalo paradoxne ziskom. Čo sa teda na bratislavských javiskách vymklo z normy? Dve inscenácie operného súboru bansko-bystrického DJGT (Donizettiho La Favorita a Rossiniho Il signor Bruschino), zhodou okolností tituly v lanskej sezóne našťudované v slovenských premiérach, a dva komorné útvary, realizované alternatívnymi inštitúciami. Štúdio S ponúklo prvé uvedenie tragifrašky Juraja Hatríka Adamove deti a Hudobno-divadelné združenie predstavilo Lompynove šibalstvá Daniela Georga Speera.

Začneme teda z tohto súdka. Genéza Hatríkovho diela sa viaže k 70. rokom, kedy autor vložil svoje inšpirácie Záthureckého knihu slovenských ľudových porekadiel, prísloví a úsloví do scénických madrigalov. S odstupom času sa k námetu vrátil, spracoval ho do divadelnej formy a pod názvom Adamove deti dal k dispozícii Slovenskému rozhlasu, ako i režisérovi Pavlovi Smolkovi. Hatrík, ktorý je súčasne aj libretistom, sa v tomto nekonvenčnom útvare zaoberá témou blízku jeho filozofii, témou viacerstvom, nie ľahko a na prvé počutie iden-

tifikovateľnou. Tu niekde je skrytý i predmet polemiky, hlavne v principiálnej otázke, komu je skladba určená. Úzkemu okruhu odborníkov, ktorí po dôkladnom štúdiu partitúry sú schopní odhaliť jej hudobné a myšlienkové poslanstvo, alebo bližšie nepripravenému, bežnému divákovi, postavenému pred hlavou, čo chce skladateľ vlastne vyjadriť? Zlepenec citácií ľudovej múdrosti, zakuklený do ťažko čitateľnej fabuly totiž veľa svetla k pochopeniu neprináša.

Spôsob našťudovania Adamových detí v Štúdiu S odsunul hudobnú zložku, ako neživú, reprodukovateľnú vrstvu, do druhého plánu. Imitátori vlastného hlasu, sólisti viazaní na úplný playback, nepôsobili dôveryhodne ani napriek snahe o expresívne herecké vyjadrovanie. Režisér Pavol Smolík po osobnom debakli v Komornej opere ani tentokrát neposkytol viac, než rozporuplný, vo výbave výrazových prostriedkov málo originálny pohľad na moderné hudobné divadlo. Obávam sa, že uvedenie Hatríkovej tragifrašky sa stalo viac-menej jednorozovou záležitosťou, takže o rentabilnosti tohto projektu, zrodeného za finančnej podpory fondu kultúry Pro Slovakia možno ďalej diskutovať.

Zaradenie Lompynových šibalstiev, kolekcie príbehov zostavených podľa originálnych textových a notových podkladov Daniela Georga Speera, znamenalo rozšírenie žánrového spektra o drobný exkurz smerom k starému ľudovému divadlu. Nebol to žiaden veľký, profilotvorný čin z hľadiska dramaturgie ani interpretácie, jednako medzi tradičnými operami pôsobil odľahčujúco. Zaujímavosťou je, že podklad deja tvoria epizódy, ktoré sa odohrali pred troma storočiami na území dnešného Slovenska. Sú súčasťou Speerovho Hudobného tureckého Eulenspiegla a dnešnú javiskovú podobu im vtisol team režiséry a scenáristky Blaženy Hončarovej.

Na miniatúrnom pódii Divadelného štúdia VŠMU sú Lompynove šibalstvá prezentované ako kombinácia dobového barokového muzicírovania, stelesneného kvintetom instrumentalistov, s prvkami prostoduchého, kočovného spektakla. Na spestrenie nie príliš bohatého deja, využila réžia osvedčené pomocné nástroje v podobe bábok, masiek, imitácií zvierať a podobne. Realizácii však chýbala vyššia miera technickej zručnosti, humorné scény sa zasa miestami vzdávali duchu barokovej hudby. Vo veľmi chabej nemčine, v spojitosti so slovenskou prózou, Speerovo dielo interpretovalo kvarteto sólistov, z ktorého iba soprán Adriany Kohútikovej bol merateľný kritériami profesionálneho spevu.

Obom inscenáciám, privezeným na festival operným ensemblom DJGT v Banskej Bystrici, sme venovali samostatný priestor po premiérach na materskej scéne. Prvý výjazd divadla na pódium BHS sprevádzal, pochopiteľne, veľký pocit zodpovednosti ako obstať v priamej konfrontácii s operou SND. Pokiaľ by sme hosťovanie Bystričanov posudzovali z tohto hľadiska, tak veľké komplexy mať nemusia. Ak však máme na festivalové dianie aplikovať medzinárodne platné kritériá, tak opere v jej

všetkých tohtoročných podobách by prílišná hrdosť neprislúchala.

V talianskom origináli našťudovaná romantická operná dráma Gaetana Donizettiho La Favorita sa v réžii Mariána Chudovského na bratislavskom javisku, odhladiť od menších nedotiahnutostí technického rázu (napr. práca so svetlom) udomácnila takmer bez problémov. K jej pôsobivému javiskovému tvaru a premysleným koncepciám už bolo v predhádžajúcich recenziách vyslovené azda všetko. Jedna spornejšia stránka sa však predsa len vynorila nástojčivejšie. Ide o baletné čísla, ktoré z viacerých dôvodov profesionálne prepadli. Po hudobnej stránke mohol mať večer pod taktovkou Dušana Štefánka viac orchestrálnych precíznosti i dramatického ťahu. Bratislavský hosť Martin Babjak bol z každého hľadiska kvalitným kľafom Alfonsom. Gugen Osvepian (Fernando) mal síce s najvyššími tónmi v oboch áriách isté ťažkosti, inak však svoj part predniesol autentickým štýlom a výrazom. Tmavý soprán Aleny Dvorskej-Gallovej (Leonora) nie je vo všetkých polohách úplne vyrovnaný, technické medzery však vie vynahradiť citovo virohodným prejavom.

Rossiniho farsa comica Il signor Bruschino dostala pod vedením Martina Bendika sympatickú podobu nenásilným humorom okorenenej komorného predstavenia. Tužinského orchester hral snazivo, spevácky kolektív prekvapil vzácnu vyrovnanosťou. Popri skúsených interpretoch zaujala mladá generácia, za ktorú spomeniem aspoň nadmieru nádejného tenoristu Jána Babjaka.

Poslednú kapitolu by som venoval dvom bratislavským produkciami. BHS, pod hlavičkou ktorých sa odohrali, totiž poskytujú aspoň možnosť pozastaviť sa s odstupom času pri bežných repertoárových číslach a zistiť, akým smerom nastal ich umelecký pohyb od recenzovaných premiér. Mozartova Figarova svadba z tohto aspektu vôbec nepotešila. Netradičná verzia Milana Sládka si chciac-nechciac uzurpuje dominantné postavenie bábkohry, takže i reakcie publika sú motivované predovšetkým akciami tejto zložky. Fakt, že mnohé kusové hudobné čísla sú odsunuté do potupnej pozície živej kulisy (za všetky spomeniem veľkú áriu grófký, dnes asi netrápi ani režiséra, ani dirigenta. Jonas Alexa odtaktoval tak fádneho a chudokrvného Mozarta, že sa potom nemožno čudovať nešťýlovým kreáciami viacerých protagonistov. Pritom pekné materiály Vladimíra Kubovčika (Figaro), či Denisy Šlepkovskej (Cherubín) potrebujú iba odborné vedenie, vysvetlenie ako sa tvorí mozartovský výraz najmä v recitatívoch. Jednoznačne najplastickjší výkon večera odviezol Martin Babjak ako gróf.

Offenbachove Hoffmannove poviedky sú ešte úplne čerstvou inscenáciou, takže zábery režiséra Jozefa Bednárika majú účinkujúci v krvi. Opäť však, podobne ako na premiérach, škripala precíznosť orchestrálného vypracovania detailov (dirigent Jonas Alexa), nehovoriac o totálne rozkolísanom vstupnom zbore. Zo sólistov si najvyššie uznanie v extrémne vypätom titulnom parte Hoffmanna zaslúžil Igor Jan. Bonbónikom bola, deň po festivalovom predstavení, premiéra umeleckého dokumentárneho videofilmu Opera session režiséra Vladimíra Balcu, vynikajúcim spôsobom zachytávajúca celý proces prípravy inscenácie a odhaľujúca atraktívne prostredie divadelného zákulisia.

PAVEL UNGER

TRAVIATA V SND

O kasový efekt postarané

Ak by náhodou existovala štatistika evidujúca každú opernú inscenáciu, niet pochyb, že Verdiho Traviata by patrila niektorá z najvyšších priečok. Bolo o nej, na veľkých i najmenších javiskách, povedané asi všetko. Najmä v posledných desaťročiach sa pohľady klasickej triedy s novátorskými, popisné s odromantizovanými, sentimentálne so sociálnokritickými. Nemenným kritériom však vždy ostáva partitúra, neopakovateľný duch Verdiho hudobnej a výrazovej poetiky. Jej spochybnenie vedie spravidla k falošným záverom.

V kontexte bratislavskej verdiovskej dramaturgie je Traviata tiež stálicou. S dlhším odstupom od nie príliš vydatenej premiéry roku 1975 sa k nej vrátila Opera SND a rozhodujúce posty zverila hostujúcemu teamu. Režisér Marián Chudovský rozhodne nepatrí do kategórie tvorcov, ktorých uspokojí mechanicky uviesť do pohybu pokyny z partitúry. Je typom mysliaceho a hľadajúceho umelca, bez predsudkov, ale s racionálnym nadhľadom skúšajúceho nezabehané postupy. Verdiho Traviata, predloha riziková práve pre nadmernú popularnosť, ho postavila pred dilemu, aký interpretačný slovník zvolíť. Zvážil kompromis medzi konvenciou, v zmysle zachovania deja v dobových realiách a vnášajúcim neobohratých riešení do konkrétnych scén. Réžia v zásade nemá úmysel poprieť dielu jeho romanticko-iluzívny dumasovský rozmer. Polohu sentimentalitu však v istých situáciách zámerne narušuje uplatňovaním realistickjších, niekedy až naturalizmu sa dotýkajúcich prvkov (ples u Flory, strhávajúce obrazy), ba prepojením javiskového a reálneho divadelného priestoru (Violetta príjemná lóža) možno vnímať aj ako vpustenie istého protiluzívneho lúča.

V prvých dvoch obrazoch, s výnimkou predohry, počas ktorej si Violetta, podľa literárneho vzoru, sadá do lôžka, je réžia najtradičnejšia. Prvý ples rozohráva Chudovský na vertikálne zaujímavu členenú, hoci trochu skromne vybavenú scénu Aleša Votavu, vidiecke sídlo 2. obrazu, s výrezom zhora spustenej izby, je prosté a výtvare čisté. Prekvapujúci je plynulý prechod do tretej scény,

aranžovanej v duchu lascívnej atmosféry verejného domu. Ak Chudovský libretto F. M. Piaveho ohraničil dumasovskými kontúrami, tak v tomto, v románe iba naznačenom výjave zašiel až na hranicu vkusu. Polemizovať by sa dalo s prílišným akcentovaním operetnej gýčovitosti, i – pri značne odviazanom prejave niektorých aktérov – so štýlovo nepríslušným naturalizmom.

Interpretačne najpozoruhodnejšie je posledné dejstvo. Východiskom jeho kompozície je sklbenie románových podnetov (odchod kňaža od lôžka Violetty, prítomnosť veriteľov) s myšlienkou prepojenia príbytku s exteriérom a oživenia simultánných dejov. Duševný stav hrdinky a reflexiu vonkajšieho sveta veľmi sugestívne vyjadruje akýsi balans medzi víziou a realitou. Postupne sa i scéna vyzlieka zo symbolov spätých s Violettou (z lôžka mizne kytica kamélií, z javiska výtvarné znaky predhádžajúcich obrazov), z pozadia čierneho horizontu vchádza smútočný sprievod, anticipujúci udalosť už mimo rámca opery. Violetta v predsmrtnéj agonii opúšťa javisko a kráča k lóži, k miestu, kde sa po prvý raz objavila na začiatku príbehu.

Škoda, že tento v mnohom podnetný priestor do dôsledkov. Profily postav a vzťahy medzi nimi boli totiž väčšmi zrkadlom skúseností sólistov, než zámerom režiséra. Pokiaľ stáli na javisku zrelé individuality (také bolo iba 1. obsadenie), dráma mala potrebné napätie i gradáciu. V jednom z ďalších prípadov však portréty hrdinov neprekročili schématický rozmer a komunikácia medzi nimi strácala zmysluplnosť. Uznávam, že pripraviť tri kompletné, naturelove odlišné zostavy je na hranici zvládnuteľnosti, diváka však tento fakt nemusí zaujímať.

S podobnými problémami neuzavretého prípravného procesu sa muselo potýkať aj hudobné našťudovanie hostujúceho brnenského dirigenta Jana Zbavitela. Jeho koncepcia – s chýbajúcou tenorovou cabalettou – nebola v žiadnom prípade objavná ani šokujúca, slohovú korektnosť a proporčnú vyváženosť jej však rozhodne uprieť nemožno. Pokiaľ by sme sa uspokojili s voľbou primeraných temp

Peter Dvorský ako Alfredo a Jana Valášková ako Violetta

Snímka K. Marenčinová

(zavše by zniesli i dramatickejšie vyhrotenie), striedanou dynamikou a spofahlivým sprevádzaním sólistov, nebolo by voči Zbavitelovi čo namietat. Ak ale od dirigenta očakávame koncepcnosť aj vo formovaní vokálnych kreácií sólistov, tak narazíme na podobnú bariéru, na ktorej sa lámala i Chudovského réžia. Na viacerých miestach dochádzalo tiež k rytmickým kolíziám medzi javiskom (sólisti v ensembloch a ešte väčšmi zbor) a orchestrom.

Kľúčovou sólistickou postavou je Violetta Valery. Novodobá tradícia, podporená modelom legendárnej Marie Callas a vyvierajúca z hudobnej podstaty partu, počnúc druhým dejstvom stupňovaného do dimenzií verdiovskej dramatickej heroín, dnes zväčša odmieta obsadzovanie roly lyrickou koloratúrou. Traviaty týchto dní bývajú iba zriedka Olympiami a Zerbinnetami, o to častejšie obliekajú kostýmy Leonory, či Aidy.

Tri nové bratislavské predstaviteľky zosobňujú tri rôzne typy. S hudobnou povahou partu najviac korešponduje hlas Ivety Matyášovej. Obsažný, sýty mladodramatický soprán so schopnosťou koloratúry má dost materiálových a výrazových rezerv na účinné gradovanie drámy i na kreslenie náladových od-

tieňov. Predovšetkým však zaujme veľkým, voľne plynúcim a legatovým frázou citiacim tokom tónu. Jana Valášková, vychádzajúca z jej subtilnejšieho a emotívne bohatého timbru, formuje svoju hrdinku skôr v rovine romanticko-ženskej zraniteľnosti. Dopomáha jej k tomu tvárny herecký potenciál, schopnosť modelovať detaily a citlivo komunikovať s partnermi. Tento viac lyrickejšie koncepcie však chýbali najmä v závere árie z 1. dejstva čistejšie okrajové výšky. V konečnom dojme je o niečo problematickejšia kreácia Ľubice Vargicovej. Ona reprezentuje skôr ten typ dievčenskej Violetty, čo strne perlivou koloratúrou v Sempre libera, korunovanou efektným vysokým „eskom“ a dravosťou prejavu. Počnúc 2. dejstvom však táto Traviata je čoraz menej zaujímavá. V kantiléne chýba viac vrúcnosti, dramatického napätia i modelovania štýlových fráz. Vargicová je však rozhodne Violettou budúcnosti.

Neplánovaná ozdoba prvej premiéry Peter Dvorský (Alfredo), v postave s ktorou debutoval roku 1977 v newyorskej MET a dnes ju už bežne nespieva, priniesol toľko opojnej tónovej krásy a expresívneho lesku, že jeho prítomnosť na javisku dala zabudnúť na všetky problematickejšie momenty okolo. Za slubný možno označiť výkon alternujúceho Simona Šomorjaia, po prvýkrát vo veľkej premiérovej príležitosti na doskách SND. Zjavom, vekom a hereckým naturelom Alfredo identický s Dumasovým Armandom, preukázal vokálny talent a ešte väčšmi perspektivu ďalšieho technického upevnenia hlasu. Po výbornom Hoffmannovi trochu sklamal Alfredo Igora Jana. Pre taliansku frázu je dnes jeho kovovo jasný tenor málo plastický a elegantný, predstaviteľsky pôsobil pomerne dosť odosobnene.

Problematickejšia – z hľadiska indiferentného režijného vedenia – je postava Giorgia Germonta. Pavol Mauréry jej odovzdal viac sugestívneho podfarbenia, ale i pár poddimenzovaných výšok, Richard Haan bol tónovo vyrovnanjší, no vo výrazne nezaujajú. Ján Ďurčo sa na verdiovskej parkete necíti doma technicky, vokálno-esteticky, ani typovo.

O kasový efekt sa táto taliansky spievajúca Traviata – ako napokon každá verdiova – určite postará. A jej ďalšie prínosy? V dramaturgicko-konvenčnom titule (kde je Verdi spred Rigoletta, kde je Otello a Falstaff?) sú to asi mladé vokálne talenty, garancia príťažlivosti slovenskej opery i pre zahraničie.

PAVEL UNGER

POCTA CAGEOVI V DRÁŽĎANOCH

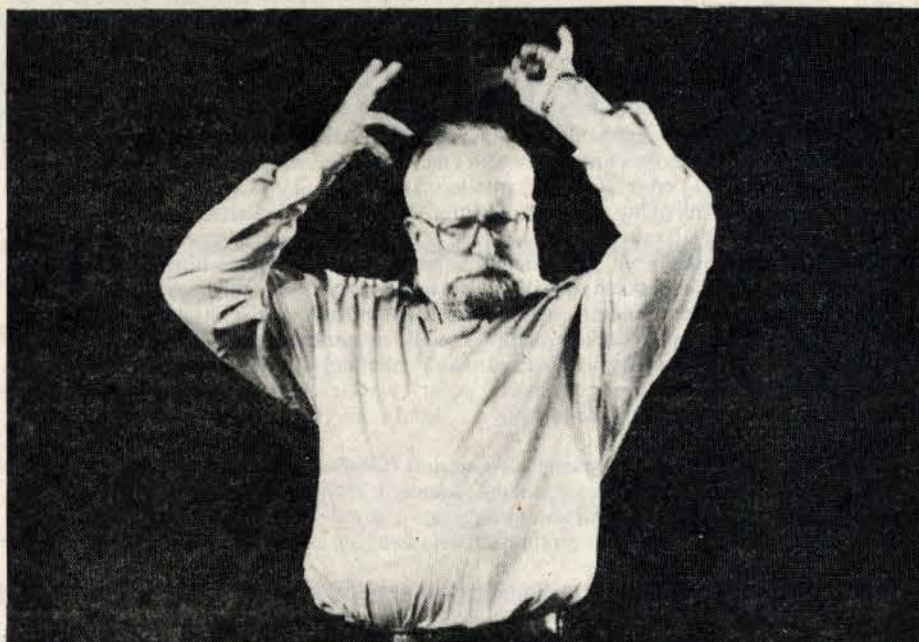
V dňoch 1. – 11. októbra poriada Drážďanské centrum pre súčasnú hudbu 6. ročník festivalu novej hudby, ktorý bol zameraný predovšetkým na dielo nedávno zosnulého skladateľa Johna Cagea. Z veľkého počtu jeho skladieb pre najrôznejšie obsadenia odzneli orchestrálna Twenty – eight, Twenty – six, a Twenty – nine, Sonatas and Interludes pre prepravovaný klavír, predvedené Darrylom Rosenbergom, Song Books, Suita pre detský klavír a The Wonderful Widow of 18 Springs v interpretácii Munich Art Ensemble, Etudes Boréales v úprave známej čelistky Frances Marie Uitti, Europera 5, pozostávajúca z kombinácie naživo spievaných árií európskych oper a fragmentov oper hraných na klavíri alebo znejúcich z gramofónu, a ďalšie. Vrcholom Cageovskej časti festivalu bolo predstavenie tanečného súboru renomovaného choreografa a Cageovho dlhoročného blízkeho spolupracovníka Merce Cunninghama, obohatené o citlivé svetelné a výtvarné akcie Marshy Skinnerovej a interpretáciu Cageových skladieb jeho „dvornými“ interpretmi Davidom Tudorom a Takehisom Kosugim.

Zvyšok festivalu, ktorého program sa každoročne zameriava na širokú pestrosť siahajúcu od komornej tvorby cez multimediálne projekty, piesňové recitály až po džez, priniesol niekoľko zaujímavých podujatí, ku ktorým

patril predovšetkým autorský večer poľského skladateľa Krzysztofa Pendereckého a jeho diela s náboženskou tematikou (Stabat Mater, Te Deum), ale i vystúpenie Symfonického orchestra z Bäden-Badenu pod taktovkou Michaela Gielena s programom obsahujúcim diela Luigiho Nona, Luciana Beria a Bernda Aloisa Zimmermana, či komorne ladený koncert súboru W N C z Kolína so známou skladbou In C amerického skladateľa Terryho Rileyho. Džez bol reprezentovaný kvartetom holandského klavésistu Jaspervan'tHofa, ktorý v jeho hudbe donedávna dominujúcu chladnú elektroniku nahradil rytmickou zložkou.

Drážďanské dni dávajú priestor i menej známym, mladým a nádejným umelcom. Tohto roku to boli domáci Uwe Krause, Annette Schlünz, Francúz Frédéric Marin i Rakúšanka Mia Zabelka, ktorej spoločný projekt s Ferdinandom Richardom, známym z predchádzajúcej spolupráce s Fredom Frithom, Ivou Bittovou a Pavlom Fajtom, bol však totálnym prepadákom.

Po prvýkrát sa vo väčšom množstve na festivale predstavili taneční a divadelní telesá. Okrem už spomínaného Merce Cunninghama to boli Compaigne Nomades zo Švajčiarska, Reflex z Holandska, domáce tanečné divadlo Medusa a poľské vizuálne divadlo Sce-na Plastyczna. Kým u Švajčiarov bola citeľná

K. Penderecki

Snímka archív autora

nerovnováha medzi hudobnou zložkou (Zorn, Garbarek, Parker) a tancem, Holanďania tento problém vyriešili prizvaním si „živých“ hudobníkov – gitaristu Jana Kuipera a bubeníka Berta Kleijna, známych z oblasti improvizovanej hudby. Podobne i drážďanská Medusa je výsledkom niekoľkoročnej spolupráce scenáristky a režisérky Andrey Mosesovej so skladateľom Henrym Kochom.

Scena Plastyczna, vedená Leszkom Madzikom, pri všetkej originalite ovplyvnená najrozličnejšími divadelnými smermi 20. storočia, od Craiga, Schumann, Kantora po Grotowského, vychádza zo zvláštnosti vizuálneho divadla. Je plná mystických túžob, hľada-

nia, vnárania sa do temna, zároveň však plná hĺbky priestoru, svetla a farieb.

Súčasťou 6. ročníka Drážďanských dní súčasnej hudby bolo i trojdňové kolokvium, na ktorom sa poprední muzikológovia a umenovedci, ako napr.: prof. Dieter Schnebel, Dr. Christoph von Blumröder, Prof. Daniel Charles, David Freeman a ďalší, venovali významu tvorby Johna Cagea, problematike umenia ranej avantgardy a americkej alternatívnej scény, vizuálnej hudby a aspektom multikultúrnej hudobnej výchovy.

PETER MACHAJDÍK

Violový kongres vo Viedni

Violisti, to je zvláštne spoločenstvo. Tvorí akúsi sektu, ktorá sa odlišuje od ostatných skupín hudobníkov. Je pravda, že museli veľa bojovať o svoje právo suverénnej existencie, i o to, aby sa ich nástroj pokladal za rovnocenný s inými nástrojmi. K tomuto „existenčnému boju“ patrili i úsilia dokázať, že aj viola je obdarená hodnotnými skladbami svetovej a národnej literatúry. To všetko viedlo k založeniu Medzinárodnej violovej spoločnosti IVG, ktorá je dokonca o dva roky staršia ako ESTA. Našli sa významní zberatelia a autori súpisov diel, ku ktorým patrili W. Altmann, V. Borisovský a predovšetkým Zeyringer, ktorý bol dlhoročným prezidentom uvedenej spoločnosti. Spoločnosť má i ústrednú dokumentačnú knižnicu v Amerike, označenú skratkou PIVA (Primrose International Viola Archiv). Spoločnosť violistov organizovala pravidelne regionálne i medzinárodné kongresy. XX. kongres sa konal vo Viedni od 25. – 28. júna 1992. Nebol som prítomný počas celého štvordňového programu, ale mal som možnosť zúčastniť sa prvých prednášok a koncertov. Vypočul som si tak

Paul Angerer pri koncerte v Bratislave
Snímka M. Jurík

hodnotnú prednášku prof. Dr. Wolfganga Sawodného o klasikej violovej literatúre a jej hráčoch. Prednáška bola veľmi poučná a prinášala veľa nových poznatkov. Po prednáške sa konali drobnejšie prehľadky (o. i. duetového diela Paula Angerera), ktoré rozhodne veľmi pozitívne obohacujú violovú literatúru. Zúčastnil som sa aj koncertu v Arkadenhofu na Viedenskej Radnici v rámci Viedenského hudobného leta. Účinkovalo Concilium musicum pod vedením Paula Angerera. V rámci koncertu uviedli Angererom nájdenu skladbu z obdobia klasicizmu Concerto C dur pre violu a sláčiky od Ignaza Gspana (1750–1794). Ďalšie programované diela boli Dvojkoncert Michaela Haydna pre violu a organ. Je to skladba, ktorá zaznela aj v Bratislave, v interpretácii Milana Teleckého a Ferdinanda Klindu. Záver koncertu tvorila skladba Paula Angerera Koncert pre violu a orchester, napísaná v r. 1962–1966.

Treba tu vyzdvihnúť výkony Paula Angerera a predovšetkým jeho syna Christophera Angerera ako sólistu – violistu. Angerero-

Koncert je kapilárne spojený s novou vecnosťou, je dielom, ktoré žiaľ nezaznieva v takej frekvencii, ako si to zaslúži svojou invenciou a muzikálnosťou.

V rámci kongresu odzneli aj prednášky a referáty ako napr. Drúnera: Novosti k dielu a biografii Carola Stamitza, alebo prednáška o Carbonovom violovom sláčiku Wernera Nickela, alebo referát Hansa Kohlhasého Hudba ako vyznanie k Hindemithovmu Schwanendreheroti, ďalej Wolfganga Kloseho referát Orchestrálna party ako študijná literatúra. Zároveň odznelo niekoľko koncertov z tried rôznych pedagógov a v rámci verejných koncertov Koncert Csabu Erdélyiho; autor je známy tým, že vydal inú alternatívu v riešení nedokončeného Bartókovho Koncertu pre violu, zbavenú navrhnutých doplnkov vydavateľom Tiborom Serlym. Dá sa povedať, že celý program kongresu bol veľmi hodnotný a zaujímavý a mladým Christophom Angererom výborne organizovaný.

JÁN ALBRECHT

Čarovné večery na Bodamskom jazere

Boli časy, keď meteorológovia boli pre divadelný a hudobný život na Bodamskom jazere rozhodujúcim činiteľom. Podľa ich prognóz sa rozhodovalo o repertoári i o účasti publika. Príroda sa síce nezmenila, ale v Bregenzi si predsa poradili: Postavili si vedľa prírodnej scény noblesné kamenné divadlo, a tak dnes môžu divadelnú prevádzku pokojne plánovať.

Prírodná scéna v Bregenzi na Bodamskom jazere predstavuje čosi zvláštne, v Európe unikátne. Rozprestiera sa na pomedzí troch suverénnych štátov – Rakúska, Nemecka a Švajčiarska (Pozn. redakcie: Čo na to štáto-tvorné usporiadanie?). Samotné Bodamské jazero, nazývané vnútrozemským morom trojštátia, tvorí úchvatnú kulisu k letným divadelným hrám, ktoré tu prebiehajú pred očami dychtivých návštevníkov takmer dva mesiace. Hľadisko pevne zabudované do strmého svahu pojme 4 500 divákov. Za sezónu to predstavuje okolo 120 000 divákov! Technicky perfektné vybavená scéna, umožňuje so svojimi 240 svetelnými zdrojmi a citlivo rozmiestnenými zvukovými zosilňovačmi, vyčarovať akúkoľvek náladu. Všetko je dokonale premyslené a vedie k sústredenému emotívnemu zážitku. Takéto dokonalé technické zariadenie umožňuje sprostredkovať sugestívny umelecký dojem. Bregenz však nestavia iba na technike. Opery, operety, muzikály tu dostávajú nové dimenzie a diktujú veľkolepé tvorivé koncepcie. Nad každou inscenáciou visí však veľký umelecký otáz-

nik. Našťastie našli sa talenti a inscenátori, ktorí dokážu ukázať viac, ako len povrchnú, výšperkovú scénu.

Už po tretíkrát tu našiel svoje šťastné uplatnenie francúzsky režisér Jerome Savary. Oproti násilne vykonštruovaným exhibíciám svojich predchodcov, našiel pre svoju prezentáciu Bizetovej opery Carmen veľký kolotoč nápadov. A mal šťastnú ruku. V Bregenzi hrali kolosálnu tragédiu zvodnej Cigánky, ktorá okrem nekonvenčnej psychologicko-premyslenosti, fascinuje diváka svojím dynamickým ohňostrojom nápadov, ktorým divák verí a necháva sa nimi unášať. Vlnajšia premiéra mala síce v hlavnej úlohe jedinečnú predstaviteľku – Slovinku Marjanu Lipovšekovú – ktorá je dnes príliš zamestnaná v Salzburgu a na ostatných svetových pódioch, ale Bregenz si našla ako náhradu hneď štyri protagonistky z rôznych svetadielov, vrátane americkej černošky, ktoré boli rovnako strhujúce po speváckej či hereckej stránke. V úlohe Mercedes sa dokonca umiestnila i česká sólistka, terajšia členka berlínskej opery Pod lipami Dagmar Pecková a príjemne pôsobí v tejto inscenácii aj Kühnov detský zbor z Prahy.

Kto chce stráviť nezabudnuteľný operný večer v podmanivom svite mesiaca nad nadoziernym jazierom, plným letnej poézie, nech ide do Bregenzu. Tam slávi operné umenie svoju korunováciu. V budúcom roku tu zaznie rovnako príťažlivý titul: Verdiho Nabucco.

JÍŘÍ VITULA

Denyce Graves v titulnej postave opery Carmen

Snímka Bregenzer Festspiele.

TRADÍCIA SPEVÁCKYCH OBJAVOV V KARLOVÝCH VAROCH POKRAČUJE

So sympatickým ohlasom prebehla v Karlových Varoch Medzinárodná spevácka súťaž Antonína Dvořáka, ktorá sa môže s hrdosťou obzrieť na svoju štvrtstoročnú tradíciu, ktorú úspešne rozvíja. Zachovala si aj svoje významné miesto v kultúrnom dianí Čiech a Slovenska a stále viac rozširuje svoj akčný rádius v cudzine. Po tom, čo medzinárodná súťaž Pražské jaro zrušila odbor sólového spevu, získala karlovarská súťaž A. Dvořáka ojedinelé postavenie u nás a rada by si ho zachovala a prehĺbila aj po rozdelení republík. Vedie ju k tomu historicky osvedčená spolupráca českých a slovenských spevákov a pedagógov; stala sa pre mladých umelcov bránou talentov do sveta. S opodstatnením pristúpili pred rokom Karlove Vary k cieľavedomému budovaniu Medzinárodného speváckeho centra, ktorého začiatkové kroky zaznamenali nesporné úspechy a zafixovali sa do vedomia medzinárodnej hudobnej verejnosti. Rastie i záujem mladých spevákov o súťaž v cudzine. Neobvyklý počet – viac než 80 prihlášok je toho dokladom. Do súťaže bolo prijatých len 41 kandidátov z 8. krajín, prvýkrát súťažili mladí speváci z Holandska, Grécka a Japonska.

27 ročníkov súťaže zdobia také mená ako Gabriela Beňačková, Edita Gruberová, Magdaléna Hajossová, Eva Urbanová, Peter Mikuláš, Klement Slowiczek, Ibolya Verebicsová a ďal. K nim treba pripísať aj tohtoročnú absolútnu víťazku, Poľku Beatu Raskiewiczovú. Vynorila sa ako neznáma 28-ročná speváčka po štúdiách v Katoviciach a v Bratislave u doc. E. Blahovej. Viedť jej už ponúka rad úloh.

Medzi sľubnými talentmi súťaže dominovali kandidátky z Pardubic (Karla Bytnarová – 1. cena) a zo Žiliny (Miriam Žiarna – 2. cena), vedľa výborne pripravených uchádzačov z Drážďan a Mníchova. Prvýkrát bola v Karlových Varoch udelená **Cena Jarmily Novotnej**, najmladšej účastníčke, víťazke prvej kategórie, Karle Bytnarovej.

Súťaž však prešla aj niekoľkými organizačnými zmenami, položila väčší dôraz na spojenie s hudobnou verejnosťou udelením **Hudobnej ceny poslucháčov súťažného koncertu** a pracuje na zdokonalení svojho štatútu. Chce prebudovať väčší záujem mladých adeptov o súčasnú svetovú tvorbu a zvýrazniť kvalitu Dvořákovej súťaže predbežnými seminármi počas jarných mesiacov, ktorých iniciátorom je prof. **Andrej Kucharský z Mníchova**. Jeho, ako predsedu poroty tohtoročného ročníka súťaže sme požiadali o niekoľko slov:

„V porovnaní umeleckých výkonov vidím silu a múdrosť. V uplynulom roku sme obdivovali skvelé hlasy z Ukrajiny a Ruska, táto oblasť tentokrát sklamala, lepšie výsledky sme zaznamenali u účastníkov z domova. Tradične dobre boli pripravení speváci z Drážďan a Mníchova. Dvořákova súťaž láka aj preto, že si mladí speváci môžu zaspievať s orchestrom. Súťaž objavila niektoré krásne hlasy, jej kritéria sa spýtali, čo nebude na škodu stúpajúcejmu záujmu o ňu.“

„Pripadá mi to ako v športe: Na veľkých turnajoch sa veľakrát stretávajú vynikajúce osobnosti a celky, inokedy sú tieto stretnutia menej úrodné. Aj keď sa zdá, že tohtoročný ročník Dvořákovej súťaže nedosiahol v celkovom pohľade takú úroveň ako minuloročný, ostáva jeho zásluhou, že objavil jeden mimoriadny talent, Poľku Beatu Raskiewiczovú, ktorá ozdobí túto súťaž a získa jej priazeň vo svete. Sama som pripravovala pre súťaž deväť kandidátov. Dvořákova medzinárodná súťaž je náročná, vrhá mladých spevákov do veľkého konkurenčného boja“ povedala nám členka medzinárodnej poroty doc. **Eva Blahová**.

JIRÍ VITULA

XXVII. MEDZINÁRODNÁ SPEVÁCKA SÚŤAŽ A. DVOŘÁKA

Výsledky:

KATEGÓRIA A – ŽENY:

I. cena – K. Bytnarová, ČSFR; **II. cena** – M. Žiarná, ČSFR; **III. cena** – U. Kobalz, SRN, M. Kožená, ČSFR, N. Saffinová, ČSFR

KATEGÓRIA A – MUŽI:

I. cena – nebola udelená; **II. cena** – nebola udelená; **III. cena** – M. Ullmann, SRN

Čestné uznanie za účasť v II. kole v kategórii A získavajú: L. Kraer, ČSFR, J. Stehrová, ČSFR, J. Tetourová, ČSFR, E. Ungermannová, ČSFR; A. Sowitzová, SRN – so zvláštnym ocenením poroty za mimoriadny výkon v I. kole.

KATEGÓRIA B – ŽENY:

I. cena – titul absolútneho víťaza – B. Raskiewiczová, Poľsko; **II. cena** – G. Schneiderová, SRN; **III. cena** – S. Dumasová, SRN a C. Röselová, SRN.

KATEGÓRIA B – MUŽI:

I. cena – nebola udelená; **II. cena** – I. Hrachovec, ČSFR; **III. cena** – A. Süß, SRN

Zvláštne ceny:

Vecnú cenu múzea A. Dvořáka v Prahe za najlepšiu interpretáciu piesne A. Dvořáka získava: G. Schneiderová, SRN

Vecnú cenu Spoločnosti Antonína Dvořáka za najlepšiu interpretáciu árie A. Dvořáka a zvláštnu cenu festivalu Mitte Europa získava: B. Raskiewiczová, Poľsko

Cenu Čs. rozhlasu za najlepšiu interpretáciu diela skladateľa 20. storočia získava za cyklus piesní L. Bernsteina: S. Dumasová, SRN.

Cenu Slovenského hudobného fondu za najlepšiu interpretáciu diela súčasného slovenského skladateľa získava: M. Žiarná, ČSFR

Zvláštnu cenu SUPRAPHONU za najlepšiu interpretáciu piesne alebo cyklu českého skladateľa 20. storočia získava za cyklus piesní Petra Ebena: I. Hrachovec, ČSFR

Cenu Jarmily Novotnej najmladšej účastníčky II. kola súťaže získava: K. Bytnarová, ČSFR.

Blahoželáme

19. novembra – Alžbeta Svobodová, slovenská sopranistka, 60 r.

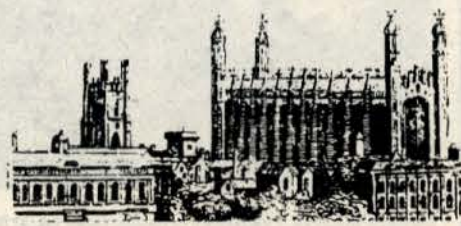
SÚŤAŽE

11. ročník HARVEYS LEEDS INTERNATIONAL PIANOFORTE COMPETITION sa uskutoční od 3. do 18. septembra 1993 v Leeds (Anglicko). Súťaž je prístupná všetkým profesionálnym klaviristom, narodeným po 1. septembri 1963. Prihláška musí byť poriadateľovi doručená do 15. marca 1993 (spolu s ďalšími dokladmi a dokumentáciou). Adresu a podrobnosti o podmienkach môžu záujemci získať v redakcii HŽ.

24TH MONTREAL INTERNATIONAL MUSIC COMPETITION sa uskutoční od 26. mája do 9. júna 1993. Zúčastniť sa môžu speváci narodení medzi 26. májom 1958 a 26. májom 1973. 1. február 1993 je posledným dátom pre odoslanie prihlášky na túto súťaž. Bližšie informácie sú v redakcii HŽ.

Slovenská organistka a pedagogička EMÍLIA DZEMJANOVÁ

získala od The International Biographical Centre of Cambridge prestížnu cenu INTERNATIONAL WOMAN OF THE YEAR a tou istou inštitúciou bola poctená čestným titulom WORLD INTELLECTUAL OF 1993

19. november

SND Bratislava – G. Verdi: Maškarný bál (19.00)

NS Bratislava – L. Tolcsay: Evanjelium o Márii (19.00)

DU Fatra Žilina – Organovo-zborový koncert (19.00)

Brahms, Peeters, Clérabault, E. Kamrlová – organ, Žilinský miešaný zbor

DJGT B. Bystrica – A. Dvořák: Rusalka (17.00)

ŠD Košice, Štúdio Smer – G. P. Teleman: Pimpinone (10.00)

ŠF Košice – Klavírny recitál Natalie Kyslenko

DJZP Prešov – R. Frimel: Kráľ tulákov (19.00)

20. november

SND Bratislava – P. I. Čajkovskij: Luskáčik (18.00)

SF Bratislava, Reduta – Niculescu, Xenakis, Dallapiccola (19.30)

Účinkujú: Z. Peskó, J. Rozehnal

NS Bratislava – L. Tolcsay: Evanjelium o Márii (19.00)

DJZP Prešov – O. Felcman: Stará komédia (19.00)

21. november

SND Bratislava – Ch. Gounod: Faust a Margareta (19.00)

23. november

SND Bratislava – G. Verdi: La Traviata (19.00)

NS Bratislava – J. Strauss: Cigánsky barón (19.00)

24. november

SND Bratislava – A. Dvořák: Rusalka (19.00)

Klarisky – N. Kyslenko – klavírny recitál (19.30)

DJGT B. Bystrica – G. Puccini: Madame Butterfly (19.00)

DJZP Prešov – I. Kálmán: Grófka Marica (19.00)

25. november

SND Bratislava – P. I. Čajkovskij: Luskáčik, balet (18.00)

DU SF Piešťany – PHJ – Komorná opera – G. Gazzaniga: Don Giovanni (19.00)

DJZP Prešov – O. Felcman: Stará komédia (19.00)

DJGT B. Bystrica – G. Donizetti: La Favorita – org. predst. (11.00)

26. november

SND Bratislava – W. A. Mozart: Čarovná flauta (19.00)

SF Bratislava, Reduta – SF – Schubert, Bruckner (19.30)

A. Ceccato

DJGT B. Bystrica – G. Rossini: Il Signor Bruschino (19.00)

ŠF Košice – Koncert v rámci Festivalu sakrálného umenia (19.30)

O. Dohnányi

DJZ Prešov – J. Hermann: Hello, Dolly! (19.00)

27. november

SND Bratislava – A. Adam: Giselle (19.00)

SF Bratislava – program ako 26. novembra

NS Bratislava – L. Tolcsay: Evanjelium o Márii (19.00)

ŠD Košice – Mascagni-Leoncavallo: Komedianti, Sedliacka česť – I. premiéra (19.00)

28. november

SND Bratislava – Ch. Gounod: Faust a Margareta (19.00)

NS Bratislava – L. Tolcsay: Evanjelium o Márii (19.00)

ŠD Košice – Mascagni-Leoncavallo: Komedianti, Sedliacka česť – II. premiéra (18.00)

29. november

NS Bratislava – L. Tolcsay: Evanjelium o Márii (19.00)

30. november

NS Bratislava – L. Tolcsay: Evanjelium o Márii (19.00)

SF, DU Piešťany – O spievaní v zbore – org. predstavenie pre školy

Lúčnica (11.00)

1. december

SND Bratislava – W. A. Mozart: Figarova svadba (19.00)

NS Bratislava – L. Tolcsay: Evanjelium o Márii (19.00)

Klarisky – J. Kowalski: autorský koncert k jubileu (19.30)

2. december

SND Bratislava – W. A. Mozart: Figarova svadba (19.00)

NS Bratislava – L. Tolcsay: Evanjelium o Márii (19.00)

HSB hradu – Hudba a barok (19.30)

Musica aeterna, I. Sokol – organ

OPUS, a. s. ponúka

– na vianočný trh výpredaj LP len za 10 Kčs
VYUŽITE PONUKU JEDINEČNÁ PRÍLEŽITOSŤ získať za málo peňazí kvalitné nahrávky

Hromadné objednávky – fax 07/690 91

OPUS a. s.
Mlynské Nivy 73
827 99 Bratislava

KONKURZ

Hudobné múzeum Slovenského národného múzea v Bratislave so sídlom na Bratislavskom hrade vypisuje konkurz na obsadenie miesta odborného pracovníka do oddelenia nových dejín (súčasnosť) s nástupom od 1. 1. 1993. Požadované vzdelanie: vysokoškolské, hudobná veda, hudobná teória (absolventi FFUK, VŠMU).

Žiadosti doložené životopisom, prehľadom doterajších pôsobísk, prípadne zoznamom publikačnej činnosti zasielajte na adresu: Hudobné múzeum SNM, Vajanského nábr. č. 2, 814 36 Bratislava – do konca novembra 1992.

Prosíme udať úplnú adresu, prípadne telefónne číslo.

VÝZVA

Obraciame sa na kultúrne inštitúcie na Slovensku:

Momentálne prebieha aktualizácia brožúry Hudobné udalosti v ČSFR na rok 1993. Prosíme organizátorov hudobných podujatí akéhokoľvek druhu a žánru, aby nás informovali o pripravovaných akciách v budúcom roku. Informácie zasielajte na adresu: Hudobné informačné stredisko SHF, Medená 29, 811 02 Bratislava, tel.: 33 13 80, fax: 33 35 69

Slovenský hudobný fond
811 02 Bratislava
Medená 29